

Mira Huuki & Jenni Hätälä

**LAPSUUDESSA KOETUN SEKSUAALISEN HYVÄSIKÄYTÖN VAIKUTUKSET
ÄITIYTEEN**

LAPSUUDESSA KOETUN SEKSUAALISEN HYVÄSIKÄYTÖN VAIKUTUKSET ÄITIYTEEN

Mira Huuki & Jenni Hätälä
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Hoitotyön tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Hoitotyön tutkinto-ohjelma, Terveystenhoitaja

Tekijä(t): Mira Huuki & Jenni Hätälä

Opinnäytetyön nimi: Lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset äitiyteen

Työn ohjaaja: Leila Laitila-Özkoc & Minna Perälä

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2015

Sivumäärä: 49+6

Lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset äitiyteen on aiheena vähän tunnettu ja tutkittu. Lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä esiintyy Suomessa vähemmän kuin muutama vuosikymmen sitten, mutta hyväksikäyttöä kokeneita äitejä tavataan sosiaali- ja terveysalan palveluiden piirissä edelleen. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tulisi tuntea lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset äitiyteen, jotta he osaisivat tunnistaa hyväksikäytetyt äidit ja antaa heille tarvittavaa tukea ja apua. Halusimme tutkia aihetta, jotta saisimme valmiuksia kohdata hyväksikäytettyjä äitejä tulevaisuudessa terveydenhoitajan työssä.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää, miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen. Opinnäytetyömme tavoitteena oli koota aiemmin tehdyistä tutkimuksista ajankohtainen tieto lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen tiiviiksi ja kattavaksi kirjallisuuskatsaukseksi. Tässä opinnäytetyössä tutkimme vaikutuksia, jotka koskevat imeväisikäisten lasten äitejä. Tutkimusaineisto koostui yhdeksästä aiheesta käsittelevästä tutkimuksesta, joista kahdeksan oli kansainvälisiä ja yksi suomalainen. Tutkimukset analysoitiin sisällönanalyysejä käyttäen.

Tutkimustulosten mukaan lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä on todettavissa negatiivisia vaikutuksia äidin ja lapsen väliseen kiintymyssuhteeseen, imetykseen sekä unen laatuun. Lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö aiheuttaa äidille psyykkisiä ongelmia kuten synnytyksen jälkeistä masennusta ja alentunutta vanhemmuuden moraalia. Hyväksikäytetyt äidit kokivat, että lapsuuden traumat ovat vaikuttaneet heidän tapaansa toimia äitinä. He kokevat usein epäonnistuneensa äidin roolissa ja kokevat huonommuuden tunteita.

Tässä opinnäytetyössä kerättyä tutkimustietoa lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen voivat hyödyntää sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sekä hyväksikäytetyt äidit ja heidän omaisensa. Opinnäytetyöstä hyötyvät myös sosiaali- ja terveysalan opiskelijat.

Mielestämme aihetta käsittelevän tutkimuksen teko Suomessa olisi tarpeen, sillä tällä hetkellä ei ole saatavilla ajankohtaista suomalaista tutkimusta, joka käsittelee aihetta laajasti ja monipuolisesti.

Asiasanat: Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, äitiys, psyykkiset vaikutukset, imetyk, kiintymyssuhde, unihäiriöt, sosioekonominen asema

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme, Public Health Nurse

Author(s): Mira Huuki & Jenni Hätälä

Title of thesis: Childhood sexual abuse affecting motherhood

Supervisor(s): Leila Laitila-Özkoc & Minna Perälä

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2015 Number of pages: 49+6

The relation between motherhood and sexual abuse experiences as a child is a topic that is relatively unknown and under-researched. Although the levels of child sexual abuse in Finland are lower than few decades ago, some of the mothers who currently use social and health services have been sexually abused as children. Professionals in social and health care services should be aware about the impacts that sexual abuse in childhood may have in later life for mothers, so that they will be able to recognise mothers who have experienced sexual abuse and that they will be able to offer them appropriate help and support. As future professional in the field, we wanted to research the topic in order to be better prepared to support mothers who have been sexually abused.

The purpose of our thesis is to analyse the impacts sexual abuse as a child may have on motherhood by systematic literature review. Our aim is to collect previously done studies and information in a succinct and comprehensive literature review. We will study the potential effects relevant to mothers whose children are at the age of being breastfed. The material consists of nine separate studies: eight international studies and one Finnish study. The study was evaluated by deploying content analysis.

According to academic studies, sexual abuse as a child has been connected to a worsening capacity for mothers to attach to their children and to breastfeed, and it has been noted having a negative correlation with the quality of sleep. Sexual abuse has also been linked to psychological problems such as depression after giving birth and lowered morale at an older age. Mothers who have been sexually abused felt that their childhood traumas have had an impact on their capacity to perform. They often felt unsuccessful as mothers and experienced feelings of inferiority.

The research regarding the relationship with sexual abuse experienced as a child and motherhood collected in this thesis can be used by both social and health work professionals, and abused mothers and their relatives. The thesis will also benefit students studying to become social and health workers.

We believe that a study discussing this theme in Finland is urgently needed as there is no contemporary Finnish study that would discuss the topic widely.

Keywords: childhood sexual abuse, motherhood, psychological effects, breastfeeding, attachment, sleep disorder, socioeconomic status

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	LAPSUUDEN SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ JA ÄITIYS	8
2.1	Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	8
2.1.1	Laki seksuaalisesta hyväksikäytöstä	8
2.1.2	Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön muodot	9
2.1.3	Lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset aikuisuuteen	10
2.2	Äitiys	15
2.2.1	Vanhemmuuteen kasvaminen	15
2.2.2	Varhainen vuorovaikutus	17
3	TYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	19
4	SYSTEMAATTISEN KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	20
4.1	Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	20
4.2	Systemaattinen kirjallisuushaku	21
4.3	Aineiston analysointi	23
5	SYSTEMAATTISEN KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET	25
5.1	Äitiyden kokeminen	25
5.2	Kiintymyssuhde	26
5.3	Imetys	27
5.4	Unen laatu	29
5.5	Sosioekonominen asema	29
5.6	Psyykkiset vaikutukset	30
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
7	POHDINTA	35
7.1	Tutkimuksen luotettavuus	37
7.1.1	Kirjallisuuskatsauksen tutkimusten laadun arviointi	39
7.2	Tutkimuksen eettisyys	40
7.3	Jatkotutkimus	42
	LÄHTEET	44
	LIITTEET	50

1 JOHDANTO

Vanhat tragediat tulee tietoisesti kokea uudelleen, uusissa tilanteissa, ja tehdä surutyö loppuun. Luovu onnellisen lapsuuden illuusiosta. Rohkaistumisen kokemus seuraa sitä. Tämän seurauksena lapsuuden intensiivinen ja psykoottinen tunne-elämä muuttuu vähemmän oudoksi ja uhkaavaksi. -- . Sisälläni on löytämätön lapsi, joka yrittää vastustaa tätä kaikkea. Hän luo uusia ihanteita mihin pyrkiä elämässä ja yrittää laittaa niitä käytäntöön. Tämä toimintatapa ei perustu todellisiin tarpeisiin eikä aitoihin tunteisiin. Annan periksi jälleen kerran ja kiellän todellisen itseni tullakseni hyväksytyksi. (Miss B 2012, 8.)

Lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö jättää jälkensä naisen kokemaan äitiyteen. Äitiys saattaa käynnistää traumaoireiston, kun muistot ja tunteet nousevat pintaan lasta odottaessa ja tämän kasvaessa. (Miss B 2012, 12.) Tämä johtaa usein ulkopuolisen avun tarpeeseen. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tulisi ymmärtää tällaiset tilanteet ja osata auttaa apua tarvitsevaa äitiä. (Apter, Brusila, Cacciatore, Kotiranta-Ainamo & Porras 2006, viitattu 2.10.2015.)

Tässä opinnäytetyössä halusimme selvittää, minkälaisia vaikutuksia lapsena koetulla hyväksikäytöllä on äitiyteen. Aihe nousi omasta mielenkiinnostamme, sillä halusimme perehtyä aiheeseen, joka on usein vaiettu ja salattu. Koimme aiheen olevan ajankohtainen, sillä lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esiintyy Suomessa edelleen, vaikkakin tapausten määrä on pienentynyt viime vuosikymmeniin verrattuna. Vuonna 2013 tehdyssä kyselytutkimuksessa selvisi, että yhdeksäsluokkalaisista 4 %:lla oli ollut seksuaalikoemuksia aikuisen kanssa. Vuoden 2008 tutkimuksessa vastaava luku oli 7 %. Osuus on selkeästi pienentynyt vuoden 1988 tutkimukseen, jolloin luku oli 12 %. (Fagerlund, Ellonen, Kääriäinen, Peltola & Sariola 2013, viitattu 2.10.2015.)

Perheen sisäistä hyväksikäyttöä esiintyy harvoin. Vuoden 2008 tutkimuksen mukaan 9-luokkalaisista tytöistä 0,3 % ilmoitti kokeneensa perheen sisäistä hyväksikäyttöä. Vuonna 2013 inestitapauksia ilmoitti kahdeksan tyttöä, joista kuusi oli yhdeksäsluokkalaisia ja kaksi kuudesluokkalaisia. Inestitapausten määrä on siis vähentynyt selvästi vuodesta 2008. (Fagerlund ym. 2013, viitattu 2.10.2015.)

Vaikka hyväksikäyttö on vähentynyt nuorempien vastaajien joukossa, on lapsuudessa hyväksikäytön uhriksi joutuneita aikuisia tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaina. Aiheen tutkimus on tärkeää, jotta traumojen aiheuttamia oireita pystyttäisiin paremmin ymmärtämään ja täten antamaan tarvittavaa apua.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää, miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen. Pyrimme löytämään vastauksia kysymykseen: miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen?

Opinnäytetyömme tavoitteena oli koota aiemmin tehdyistä tutkimuksista ajankohtainen tieto lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen tiiviiksi ja kattavaksi kirjallisuuskatsaukseksi. Tavoitteena oli, että kirjallisuuskatsausta voivat hyödyntää niin äidit ja heidän omaisensa, kuin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisetkin. Kirjallisuuskatsauksen avulla äidit ja heidän läheisensä saavat luotettavaa, tutkittua tietoa lapsuuden hyväksikäytön vaikutuksista vanhemmuuteen, ja ymmärtävät sen merkityksen omaan äitiyteensä tai läheisensä äitiyteen. Ymmärtämällä syitä omaan käyttäytymiseensä äidit saavat valmiuksia käsitellä ammattilaisten avulla menneisyytensä tapahtumia niin, etteivät ne vaikuta lapseen negatiivisesti. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset saavat katsauksen avulla tietoa ja ymmärrystä lapsena seksuaalisesti hyväksikäytetyn naisen äitiyden erityispiirteistä ja saavat valmiuksia kohdata tällaisia äitejä. Näin he osaavat tarjota tarkoituksenmukaista tukea ja apua sitä tarvitseville äideille. Opinnäytetyömme avulla ammattilaiset saavat tarvitsemansa tiedon nopeasti yhdestä teoksesta.

Opinnäytetyömme avulla saimme valmiuksia tulevaan työhömmme. Henkilökohtaisina tavoitteitamme oli lisätä omaa ammatillisuuttamme sekä osaamistamme erilaisten äitien kohtaamiseen ja tukemiseen. Tavoitteenamme oli saada valmiuksia ymmärtää lapsena seksuaalisesti hyväksikäytettyjen äitien käyttäytymistä esimerkiksi äitiysneuvolan vastaanotolla sekä ymmärtää, kuinka lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö äitiyteen mahdollisesti vaikuttaa. Oma ymmärrystämme ja tietämystämme syventämällä pystymme tarjoamaan lapsena seksuaalisesti hyväksikäytetyille äideille ammattitaitoisen hoidon ja asianmukaisen kohtelun. Oppimistavoitteenamme oli oppia etsimään tieteellisiä, luotettavia ja aiheen kannalta relevantteja tutkimuksia ja kokoamaan niistä oleellinen tieto yhteen. Tavoitteenamme oli oppia eri tietokantojen käyttöä sekä systemaattista tiedonhakuja.

2 LAPSUUDEN SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ JA ÄITIYS

Opinnäytetyömme lähtökohtana oli tutkia systemaattisen kirjallisuuskatsauksen menetelmää käyttäen lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksia äideillä, joilla on imeväisikäinen lapsi. Imeväisikäisellä eli imeväisellä tarkoitetaan lasta, jonka syntymästä on kulunut alle vuosi (Duodecim 2015, viitattu 9.11.2015). Olettamuksenamme oli, että lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä on erinäisiä vaikutuksia muun muassa äidin psyykkiseen terveyteen ja kykyyn vastata lapsen tarpeisiin.

2.1 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Lapsen seksuaalisella hyväksikäytöllä tarkoitetaan sitä, että lapsi joutuu kokemaan sellaista seksuaalisuutta, jota ei ymmärrä ja johon hän ei voi antaa suostumustaan. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on siis lapsen koskemattomuutta loukkaava teko, joka voi ilmetä monin eri tavoin (Tiitinen 2014, viitattu 22.10.2015; Jaarto, Joki-Erkkilä & Sumia 2012, 132). Seksuaalisen hyväksikäytön määritelmä sisältää kaikki lapsen seksuaalista koskemattomuutta loukkaavat ilmiöt (Joki-Erkkilä 2010, viitattu 24.10.2015). Lasta hyväksikäyttävä aikuinen tai lasta huomattavasti vanhempi nuori tavoittelee hyväksikäytöllä seksuaalista mielihyvää ja tyydytystä (Goodyear-Brown, Fath & Myers 2011, 5). Seksuaalinen hyväksikäyttö ei siis tarkoita lasten vanhempien osoittamaa normaalia huolenpitoa ja hellyyttä (Laiho 2006, 7).

2.1.1 Laki seksuaalisesta hyväksikäytöstä

Lapsen terveys ja psykososiaalinen kehitys kärsivät huomattavasti lapseen kohdistuvasta seksuaalirikoksesta. Rikoslaisissa on säädetty rangaistavaksi seksuaaliset kanssakäymiset, jotka tapahtuvat tiettyä ikärajaa nuorempien kanssa. (Ojala 2012, 7.) Laissa on määritetty ikään sidottu suojaikäraja, joka on asetettu 16 vuoteen. Toinen suojaikäraja liittyy perhepiirissä kohdattavaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Tällöin suojaikäraja on 18 vuotta. (Hirvelä 2007, 25.) Lapsi ei ole itse kelpoinen päättämään sukupuolielämästään koskemattomuuden ja kehittymättömyyden vuoksi. Lapseen kohdistuvan seksuaalirikoksen ollessa kyseessä oikeushyvä on lapsen terveyden suojeleminen. Säädettyä ikärajaa nuoremman, ja teon toisen osapuolen väliset sukupuolisuhteet ovat rangaistavia, vaikka ne tapahtuisivat yhteisymmärryksessä. (Ojala 2012, 7.)

Lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä säädetään rikoslain luvussa 20, pykälässä 6.

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen teokseen, on tuomittava lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. (Rikoslaki 540/2011 20:6 §.)

Lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan myös se, joka on sukupuoliyhdydessä kuuttatoista vuotta nuoremmalla lapsella, jos rikos ei 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ole kokonaisuutena arvostellen törkeä. Lisäksi lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan se, joka menettelee 1 momentissa tai edellä tässä momentissa tarkoitetulla tavalla kuusitoista mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa, jos tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden sekä asuu lapsen kanssa samassa taloudessa. Yritys on rangaistava. (Rikoslaki 540/2011 20:6 §.)

Lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä puolestaan on säädetty rikoslain luvussa 20, pykälässä 7. Teko määritellään törkeäksi muun muassa silloin kun teon kohteena on lapsi, jolle rikos lapsen kehitystason tai iän vuoksi on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa. Teko määritellään törkeäksi myös silloin, kun rikos on tehty erityisen nöyryyttävällä tavalla tai se on kokonaisuutena arvostellen törkeä. Törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä rikoksentekijä on tuomittava vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi vankeuteen. (Rikoslaki 540/2011 20:6 §.)

2.1.2 Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön muodot

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö voi olla monimuotoista ja se ei välttämättä edellytä fyysistä kontaktia uhrin ja hyväksikäyttäjän välillä. Hyväksikäyttö voi olla sanallista tai sanatonta lapsen altistamista seksuaalisuudelle tarkoituksena tyydyttää hyväksikäyttäjän tarpeet, tai muutoin asettaa lapsi aikuisen seksuaalisen tyydytyksen välineeksi. (Laiho 2006, 8.)

Fyysinen seksuaalinen hyväksikäyttö tarkoittaa esimerkiksi lapsen sukupuolielinten asiantonta koskettelua lasta hoitaessa, lapsen sukupuolielinten nuolemista tai lapsen saattamista oraaliseen seksiin tai yhdyntään joko emättimeen tai peräaukkoon (Laiho 2006, 8–9). Määritelmä sisältää kaiken esimerkiksi sormella, kielellä, sukupuolielimillä tai esineellä tapahtuvan tunkeutumisen lapsen ulkosynnyttimiin, emättimeen tai peräaukkoon (Jaarto ym. 2012, 132). Fyysinen seksuaalinen hyväksikäyttö sisältää myös lapsen saattamisen prostituutioon sekä lapsen riisumisen tai piiskaamisen seksuaalisessa tarkoituksessa. (Laiho 2006, 8–9.)

Seksuaalinen hyväksikäyttö ilman fyysistä kontaktia tarkoittaa puolestaan esimerkiksi seksuaalissa tarkoituksessa tapahtuvaa kuvaamista, sukupuolielinten paljastamista lapselle seksuaalisen tyydytyksen tavoittelussa, lapsen tirkistelyä sekä seksuaalisävytteisiä puheita lapselle (Laiho 2006, 8–9). Lapsen pakottaminen aikuisten välisen seksuaalisen toiminnan katseluun, tai seksuaalista toimintaa sisältävän kuvamateriaalin katsomiseen on seksuaalista hyväksikäyttöä (Jaarto ym. 2012, 132). Seksuaaliseksi hyväksikäytöksi luetaan myös lapsen seksuaalisen kehityksen tai sukupuolielinten pilkkaaminen tai lapsen saattaminen täten naurunalaiseksi (Laiho 2006, 8–9). Edellä mainitut seksuaalisen hyväksikäytön muodot eivät vaadi lapsen ja tekijän kohtaamista, vaan voivat tapahtua myös etäyhteydessä esimerkiksi web-kameran välityksellä (Ojala 2012, 98).

Lapsen houkuttelu seksuaaliseen tekoon, eli grooming, luetaan myös seksuaaliseksi hyväksikäytöksi. Tällöin hyväksikäyttö voi olla esimerkiksi sanallista houkuttelua seksuaaliseen tekoon joko kasvokkain tai esimerkiksi tekstiviestitse, eikä edellytä uhrin ja tekijän tapaamista. Tällaisissa tilanteissa on kuitenkin haastava selvittää, täyttääkö keskustelun tai viestin sisältö seksuaalisen hyväksikäytön kriteerit. (Ojala 2012, 95–97.)

Insesti tarkoittaa biologisten lähisukulaisten harjoittamaa sukupuoliyhteyttä iästä riippumatta. Lähisukulaisten väliseksi sukupuoliyhteydeksi luetaan oman lapsen tai tämän jälkeläisten, oman vanhemman tai isovanhemman sekä veljen ja sisaren välinen sukupuoliyhteys. Insestissä tekijä käyttää hyväkseen hänelle suotua luottamusta ja sisäistä valtaa. (Laiho 2006, 8.)

2.1.3 Lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset aikuisuuteen

Lapsena koettu seksuaalinen hyväksikäyttö jättää jälkensä. Se lisää riskiä erilaisille niin fyysisille, psyykkisille kuin sosiaalisillekin häiriöille. Oireet ovat hyvin yksilöllisiä ja vaihtelevat paljon. Osa seksuaalisen hyväksikäytön aiheuttamista ongelmista ilmenee pian tapahtuneen jälkeen, osa vasta vuosien kuluttua. Kaikille hyväksikäytön uhreille oireita ei ilmene. Lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö lisää riskiä sairastavuudelle aikuisiässä. (Jaarto ym. 2012, 150.)

Selkeitä syitä sille, miksi lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö lisää sairastavuutta, ei ole tutkimuksista huolimatta löytynyt. Tutkimuksissa on kuitenkin tunnistettu mahdollisesti sairastavuuteen vaikuttavia syitä. Traumaattiset tapahtumat muuttavat kehon toimintaa ja toimintoja, minkä

seurauksena keho tulee esimerkiksi alttiimmaksi stressille sekä stressin vaikutuksille. Psykologiset muutokset sekä hyväksikäytön aiheuttamat mielenterveyden ongelmat ovat yksi mahdollinen suuren sairastavuuden syy. Lapsuuden ahdistavat muistot voivat aikuisuudessa aiheuttaa uniongelmia. Lapsena hyväksikäytetyistä jopa 68 %:lla on jokin uniongelma. Tällaisia ovat esimerkiksi toistuvat painajaiset, unenaikaiset hengityskatkokset tai muut hengityksen ongelmat sekä unissa-kävely. Unen huonon laadun on todettu vaikuttavan sairastavuuteen. (Kendall-Tackett 2011, 53–56.)

Lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö lisää riskiä aikuisuudessa esimerkiksi runsaalle päihtei-den käytölle, syömishäiriöille sekä normaalia aktiivisemmalle seksuaaliselle käyttäytymiselle. Tämä on yksi mahdollisesti sairastavuutta lisäävistä tekijöistä.

Kognitiivisilla toiminnoilla on todettu olevan yhteyttä sairastavuuteen. Negatiivisilla tunteilla ja ajatuksilla, esimerkiksi häpeällä ja huonolla itsetunnolla, on terveyteen haitallisia vaikutuksia. Epävakaat ihmissuhteet voivat myös olla syy suureen sairastavuuteen, sillä ne voivat lisätä esi-meriksi masennusta ja sydänsairauksia. (Kendall-Tackett 2011, 56–61.)

Lapsuuden, sekä myöhemmin aikuisuuden oireiden ja häiriöiden vaikeuteen vaikuttavat lapsen ikä hyväksikäyttöhetkellä, hyväksikäytön vakavuusaste ja tiheys sekä hyväksikäyttäjien määrä. Vaikeimmin oireilevat uhrin, joilla hoivan ja turvan puute ovat olleet läsnä jo varhain. Sukupuolen merkityksestä aikuisuuden oireilun vaikeuteen ei ole yksiselitteistä tietoa. Sen sijaan oireiden voimakkuuteen ja laatuun vaikuttaa yksilöllinen herkkyys. Kaikilla hyväksikäytön uhreilla oireita ei aikuisuudessa esiinny. Oireilta ja häiriöiltä suojaavia tekijöitä ovat vanhempien tuki, huolenpito ja ymmärrys, ympäristön tuki, luotettavat ystävyysuhteet niin lapsuudessa, nuoruudessa kuin aikuisuudessaakin, persoonallisuuden vahvuus sekä aikuisiän hyvä parisuhde. (Jaarto ym. 2012, 150.)

Laiho (2006, 54–55) on tutkinut kvantitatiivisella tutkimuksella lapsena koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksia aikuisuuteen (n=191). Tutkimuksessa selvisi, että 61 % lapsena hyväksikäytetyistä aikuisista oli tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä. Fyysisen terveytensä hyväksi koki 68 %, kun psyykkisen terveytensä koki hyväksi 53 %. Vastaajista 94 %:lla oli ainakin yksi läheinen ihmissuhde, parisuhteessa eli 75 % kaikista vastaajista. Nykyiseen seksielämään tyytymätömiä oli 58 % kaikista tutkimukseen vastanneista. Parisuhteessa elävien vastaava osuus oli 48 %.

Laihon tutkimuksessa (2006, 54–55) korostuivat erityisesti ihmissuhteisiin liittyvät ongelmat sekä emotionaaliset vaikeudet seksuaalista hyväksikäyttöä lapsuudessaan kokeneilla. Jopa 75 % vastanneista oli jossain vaiheessa elämänsä kokenut ulkopuolisuuden tunnetta. Vaikeuksia luottaa toisiin ihmisiin oli 72 %:lla vastanneista, ja ihmissuhdevaikeuksia oli kokenut 69 % vastanneista. Masennus (67 %), ahdistuneisuus (66 %) sekä unihäiriöt (60 %) olivat myös yleisiä. Paljon fyysistä kipua ilmoitti kärsivänsä 46 %, ja fyysisistä sairauksista kärsi 31 % vastanneista. Itsetuhoisia ajatuksia oli jossain vaiheessa elämänsä ollut 41 %:lla ja syömishäiriöitä 29 %:lla.

Aikuisuudessa ilmenevät lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset voidaan jakaa emotionaalisiin, kognitiivisiin sekä fyysisiin vaikutuksiin, ihmissuhteisiin vaikuttaviin, käyttäytymiseen vaikuttaviin sekä seksuaaliseen toimintaan liittyviin vaikutuksiin (Laiho 2006, 26).

Kognitiiviset, emotionaaliset ja somaattiset vaikutukset

Lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä on kognitiivisiin toimintoihin liittyviä vaikutuksia. Näitä vaikutuksia ovat erilaiset ajattelun vääristymät, kieltäminen sekä persoonallisuuden monitasoisuus. Taipumus hallusinaatioihin, painajaisiin sekä dissosiaatioon eli muistamattomuuteen, syvään ajatteluun sekä epätodellisuudentunteeseen on suurempi, kuin turvallisen lapsuuden kokeneilla. (Laiho 2006, 30–31.)

Lapsena seksuaalisesti hyväksikäytettyjen aikuisten keskuudessa esiintyy huomattavasti enemmän emotionaalisia ongelmia, kuten masennusta, ahdistuneisuutta ja aggressiivisuutta, kuin niillä, joiden seksuaalista koskemattomuutta ei lapsuudessa ole loukattu (Jaarto ym. 2012, 150). Uhrit voivat olla tavallista pelokkaampia, ja heillä voi olla tavallista voimakkaampia pakkomielteitä. Heidän voi olla vaikea näyttää negatiivisia, hyväksikäyttöön liittyviä voimakkaita tunteita, kuten avuttomuutta sekä surua tai vihaa hyväksikäyttäjää kohtaan. Hyväksikäytön uhreilla on usein voimakas kielteinen käsitys itsestään ja positiivisen palautteen vastaanottaminen voi olla vaikeaa. He kokevat usein syyllisyyttä tapahtuneesta. (Laiho 2006 26–27.) Uhreilla, jotka aikuisena oireilevat vaikein psyykkisin oirein, on usein ollut läheinen suhde hyväksikäyttäjäänsä, hyväksikäyttö on kestänyt kauan, ja se on sisältänyt väkivaltaa. (Jaarto ym. 2012, 150.)

Somaattiset oireet ovat lapsuuden seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneiden keskuudessa yleisempiä kuin muulla väestöllä. Tällaisista yleisimpiä ovat gynekologiset oireet, vatsakivut, tuki- ja liikuntaelimestön oireet, keuhko- ja sydänoireet, ylipaino sekä suolisto-oireet. (Jaarto ym. 2012, 150.) Lapsuuden seksuaaliseen hyväksikäyttöön on liitetty aikuisuuden kroonisista kiputiloista esimerkiksi jatkuvat pääkivut, lantion alueen kivut, selkäkivut, ärtyvän suolen oireyhtymä sekä fibromyalgia (Kendall-Tackett 2011, 49–51). Hyväksikäytön uhrin kärsivät muita enemmän kroonisista ja laaja-alaisista kiputiloista, sillä seksuaalinen hyväksikäyttö voi alentaa uhrin kipukynnystä tehden heidät alttiimmiksi kroonisille kiputiloille (Laiho 2006, 31; Kendall-Tackett 2011, 53). Uhreilla on korkean psykosomaattisen oireilun riskin lisäksi usein huonompi käsitys omasta terveydentilastaan, ja he käyttävät paljon sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita (Jaarto ym. 2012, 150).

Vaikutukset ihmissuhteisiin ja käyttäytymiseen

Seksuaalinen hyväksikäyttö lapsuudessa vaikuttaa aikuisuuden ihmissuhteisiin. Lapsena hyväksikäytetyt ovat usein aikuisina eristyneempiä sekä vieraantuneempia. Heillä voi olla vaikeuksia sosiaalisissa suhteissa, sillä he kokevat itsensä usein joukkoon kuulumattomaksi. Uhreilla voi aikuisuudessa olla pakonomainen tarve miellyttää toisia, mutta toisaalta lapsuuden kokemukset saattavat näyttäytyä myös pätemisen tarpeena, häikäilemättömytenä tai suorittamispakkona. Tasavertaisten suhteiden rakentaminen voi olla haastavaa juuri alemmuudentunteen vuoksi. Lapsuuden hyväksikäytön vuoksi aikuisuudessa voi olla vaikea luottaa toisiin ihmisiin ja näin ollen uusien ihmissuhteiden luominen voi olla haastavaa. Fyysinen läheisyys voi ahdistaa, mutta toisaalta hyväksikäytetty saattaa myös tarkoituksenmukaisesti hakeutua suhteisiin, jossa uhrina oleminen jatkuu. Parisuhteita voi edellisten lisäksi varjostaa myös läheisyydenpelko sekä hyväksikäytöstä johtuvat erimielisyydet lasten kasvatuksessa. (Laiho 2006, 27–29.)

Lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä kokenut saattaa tuntea erityisen voimakasta vihaa äitiään kohtaan, koska tämä ei ole pystynyt lasta hyväksikäytöltä suojaamaan. Toisaalta uhri saattaa hakea aikuisuudessakin äidiltään rakkautta, hoivaa ja hyväksyntää, sekä pyrkiä tekemään äitinsä tyytyväiseksi ja ylpeäksi. Aikuisuudessa omien lasten hankkiminen ja kasvattaminen voi tuntua haastavalta, ja lasten kasvaessa hyväksikäytetyille voi tulla tarve olla täydellinen vanhempi. (Laiho 2006, 28.)

Käyttäytymiseen liittyviä lapsuuden hyväksikäytön vaikutuksia on useita. Aikuisena lapsuuden hyväksikäyttöä kokeneilla voi olla voimakas tarve kontrolloida kokonaisvaltaisesti jotain elämänsä osa-aluetta, kuten tunteitaan, suhteitaan ja syömistään. Tällainen pakonomainen kontrollintarve vaikeuttaa usein uusiin haasteisiin tarttumista. Seksuaalisen kaltoinkohtelun uhrin kärsivät aikuisuudessa muita enemmän syömishäiriöistä, kuten anoreksiasta ja bulimiasta. Tämä saattaa johtua pakonomaisesta hallinnan tarpeesta tai hyväksikäytön aiheuttamasta häpeästä omaa vartaloa ja seksuaalisuutta kohtaan. Lapsuuden traumat ja siihen liittyneet syyllisyydentunteet saattavat aiheuttaa uhrissa syvää, itseen kohdistettua vihaa, joka voi ilmetä itsetuhoisuutena. Päihteiden liikkakäyttö on myös yleisempää lapsena hyväksikäytettyjen keskuudessa. Käyttäytymisen häiriöt saattavat johtua tarpeesta paeta todellisuutta. Hyväksikäytetyt voivat paeta todellisuutta myös konkreettisesti muuttamalla toiselle paikkakunnalle tai toiseen maahan. (Laiho 2006, 29–30.)

Vaikutukset seksuaalisuuteen

Seksuaalisen hyväksikäytön kokeminen lapsena vaikuttaa lapsen seksuaalisuuteen ja sen kehittymiseen. Pahimmillaan hyväksikäyttö voi aiheuttaa pitkäikäisen tai jopa pysyvän haitan seksielämään. Nuoret, joita on lapsuudessa käytetty seksuaalisesti hyväksi, aloittavat usein seksielämän aiemmin kuin muut ikäisensä. Myös seksikumppaneiden määrä on usein korkeampi ja lyhyet seksisuhteet ovat yleisempiä. Näiden seurauksena lapsuudessa hyväksikäyttöä kokeneilla nuorilla ja aikuisilla on enemmän sukupuoliteitse tarttuvia tauteja sekä ei-toivottuja raskauksia kuin niillä, jotka hyväksikäyttöä eivät ole kokeneet. (Jaarto ym. 2012, 150.)

Toisaalta lapsuudessaan hyväksikäytetyillä voi olla seksuaalisen motivaation heikkenemistä tai heillä voi olla vaikeuksia kiihottua. Pelko- ja inhotilat, seksuaalinen tyytymättömyys sekä orgasmin saamisen vaikeus ovat myös yleisiä seksuaalisuuteen liittyviä hyväksikäytön vaikutuksia. Nämä seksuaalisuuden ongelmat voivat johtua siitä, että seksuaalisuus yhdistetään lapsena koettuun kipuun, avuttomuuteen ja häpeään. (Laiho 2006, 31.) Hyväksikäytetyillä nuorilla ja aikuisilla on suurempi riski päätyä seksuaalisen väkivallan tai parisuhdeväkivallan uhriksi uudelleen. He voivat myös siirtää lapsuudessa kokemaansa taakkaa uudelleen seuraavalle sukupolvelle tiedostamattaan tai syyllistymällä itse seksuaalirikoksiin. (Jaarto ym. 2012, 150.)

2.2 Äitiys

Äidiksi tuleminen on naiselle yksi elämän suurimmista muutoksista. Etenkin ensimmäisen lapsen syntymä on suuri muutos, johon ei koskaan voi täysin valmistautua. Esimerkiksi vauvanhoitoon tarvittava aika ja jatkuva läheisyyden tarve voi tulla uudelle äidille shokkina. (Ensi- ja turvakotien liitto 2015, viitattu 16.11.2015.) Fysiologisesti lapsi syntyy niin sanotusti keskosena ja tarvitsee vanhempaa lähelleen vielä kauan. Vastasynnyttänyt äiti puolestaan tarvitsee lapsensa läheisyyttä. (Rautaparta 2010, 150.) Äitiys on muutoksiin sopeutumista ja vanhoista rooleista luopumista ainakin hetkellisesti. Äidiksi ei voi syntyä, vaan siihen kasvetaan. Se on koko elämän mittainen prosessi. Äitiyden tunne kehittyy yleensä hiljalleen vauvaan tutustuessa ja hoitaessa. Äitiys muodostuu valinnoista ja kokemuksista, joita äiti itse tekee. (Ensi- ja turvakotien liitto 2015, viitattu 16.11.2015.)

Äitiys on yksi naisen elämän tärkeimmistä ja merkityksellisimmistä tehtävistä (Deans 2005, 327). Vauva on äidille ensimmäisellä sijalla ja esimerkiksi oma viihtyminen sekä ystävyysuhteet jäävät hetkeksi vähemmälle huomiolle. Äidin persoonassakin saattaa tapahtua vauvan synnyttyä muutoksia tilapäisesti, ja naisen tulee omaksua äidin rooli identiteettinsä osaksi. Äidiksi kasvaessa tapahtuu biologisia, emotionaalisia sekä fyysisiä muutoksia. Nämä muutokset alkavat jo raskausaikana. Raskauden aikana koetut tunteet ja kokemukset vaikuttavat äidin ja vauvan vuorovaikutussuhteen syntymiseen. (Ensi- ja turvakotien liitto 2015, viitattu 16.11.2015.)

2.2.1 Vanhemmuuteen kasvaminen

Vanhemmaksi ei kasveta yhdessä yössä, vaan kasvaminen käynnistyy raskauden toteamisvaiheessa tai jo lapsen tuloa suunniteltaessa. Tulevat vanhemmat kehittävät ajatuksia ja tunteita itsestään vanhempana ja tulevasta lapsesta. Yllätysraskaus voi olla haasteellisempi, koska tunteet saavat niin sanotusti äkkistartin. Toisaalta voidaan ajatella, että vanhemmuus alkaa jo syntymästä. Tätä ilmiötä kutsutaan sisäiseksi vanhemmuudeksi, mikä tarkoittaa mielikuvia ja kokemuksia, jotka ihminen tallentaa muistiinsa jo elämän alusta alkaen. Lapsi kerää oletuksia ja käsitteitä äitiydestä vanhemmilta saadun hoivan myötä. Esimerkiksi pienen vauvan muistiin tallentuu alusta lähtien kehollisia kokemuksia ja tuntemuksia muun muassa hoivatuksi tulemisesta tai kivusta. (Rouhe, Saisto, Toivanen & Tokola 2013, 30–31.)

Vanhemmuuden katsotaan olevan myös sitoumus, sillä vauva tarvitsee ensimmäisten kuukausiensa aikana vanhempiensa läsnäoloa jatkuvasti. Vauvalle tulee antaa hoivaa ja hoitoa, vaikka vanhempi olisi itse väsynyt tai sairas. Jos vanhemmat huolehtivat vauvastaan aina kun tämä tarvitsee heitä, vauvan ja vanhempien välille voi kehittyä kestävä tunneside. (Deans 2005, 342.)

Tuleva äiti valmistautuu äitiyteen jo raskausaikana. Alkuraskaudessa esimerkiksi pahoinvointi ja rintojen kasvu antavat äidille merkkejä tulevasta lapsesta. Raskauden puolivälin tienoilla odottava äiti alkaa tuntea sikiön liikkeitä, mikä tekee raskaudesta ja tulevasta vauvasta konkreettisempää. Tulevalla äidillä on raskauden aikana usein ristiriitaisia tunteita lasta kohtaan, mikä on tavallista ja kuuluu osana vanhemmuuteen kasvamista. Baby blues eli synnytyksen jälkeinen herkistyminen voi tuoda omat haasteensa äitiyteen, jolloin äiti ei koe ensiviikkoina valtavaa äidinrakkautta vaan on itkuinen ja häkeltynyt tilanteesta. Uusi elämäntilanne ja äidin roolin saaminen voivat tuntua pelottavalta, mutta sopeutumista yleensä helpottavat konkreettiset asiat, kuten imetys. (Armanto & Koistinen 2007, 58.)

Vanhempien tulisi muodostaa itselleen vanhemman identiteettiä, mikä tarkoittaa siirtymistä omien vanhempien lapsesta tulevan lapsen vanhemmaksi. Identiteetti syntyy raskauden, synnytyksen sekä varhaisen vauva-vaiheen aikana. Identiteetin syntyminen on vaativampaa ensimmäisen lapsen kohdalla, koska seuraavien lapsien kohdalla se on jo olemassa ja sopeutuminen voi tapahtua helpommin. (Rouhe ym. 2013, 32.)

Vanhemmuuteen valmistautuminen voi olla joskus hankalaa ja psyykkisesti kuormittavaa. Aiemmin mielestä torjutut traumaattiset kokemukset tai puutteet omissa varhaisvaiheissa voivat nousta esiin tässä vaiheessa, jolloin ne vaikeuttavat kasvua vanhemmuuteen. Mikäli äiti ei pysty käsittelemään psyykkisiä tuntemuksiaan, hän saattaa tulkita elimistössään tapahtuvia muutoksia liian tarkasti ja ahdistuu. Ahdistuneisuus ilmenee fyysisenä oireiluna, kuten supisteluherkkyytenä tai väsymyksenä. Äiti voi myös yrittää kieltää raskauden kokonaan, jolloin hän ei välttämättä huomaa kehon tarpeita ja saattaa käyttää päihteitä välittämättä niiden vaikutuksista. (Rouhe ym. 2013, 33–34.)

Lapsuudenkodin tapahtumat seuraavat äitiä vanhemmuuteen ja voivat aiheuttaa epäluottamusta omiin kykyihin sekä kielteistä sisäistä puhetta. Monen äidin menneisyydessä on erikaltaisia kehityksellisiä riskitekijöitä, mutta lapsuuden kokemukset eivät yksinään saa aikaan onnea tai ongel-

mia aikuisena. Kokemukset voivat myös lisätä sopeutumiskykyä tai kasvattaa ihmistä henkisesti. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2015, viitattu 4.12.2015.)

2.2.2 Varhainen vuorovaikutus

Vanhemmuus ja vanhemmuuteen kasvaminen on monimuotoinen vuorovaikutusprosessi. Vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä on molemminpuolista heti lapsen syntymän jälkeen, ja molemmat osapuolet voivat kehittyä siinä. Varhainen vuorovaikutus alkaa jo raskauden aikana, ja se sisältää esimerkiksi vanhempien mielikuvat itsestään vanhempana. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 60.)

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan kaikkea ihmisten välistä vuorovaikutusta, joka voi olla tietoista tai tiedostamatonta. Puhuttaessa tietoisesta vuorovaikutuksesta voidaan termistä käyttää myös nimeä viestintä tai kommunikointi. Tiedostettu vuorovaikutus voi olla kielellistä tai ei-kielellistä. Kielellisen viestinnän yleisimpiä keinoja ovat puhe ja kirjoitus. Puheen rinnalla käytetään usein muita vuorovaikutuksen keinoja, kuten ilmeitä, eleitä, ääntelyä, itkua, naurua, taukoja ja puheen sävelkulkua ja korostuksia. Ei-kielellisiä vuorovaikutuksen keinoja ovat esimerkiksi viittomakieli ja graafinen viestintä. (Launonen 2007, 6.)

Vuorovaikutus luo perustan jokaiselle elämälle, sillä ihmisten kokemukset omasta elämästään muodostuvat vuorovaikutuksesta toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Varhainen vuorovaikutus on oleellinen osa äitiyttä lapsen ensimmäisen ikävuoden aikana. Lapsen normaali kehitys hänen ensimmäisen ikävuotensa aikana syntyy varhaisen monitasoisen vuorovaikutuksen tuloksena, joten ongelmat varhaisessa vuorovaikutuksessa voivat johtaa ongelmiin myöhemmässä iässä. Lähimmän varsinaisen vuorovaikutusympäristön lapselle hänen ensimmäisen elinvuotensa aikana muodostaa lähinnä perhe. Vanhempien, erityisesti äidin suhde lapseen, on kiinteä. Se muodostuu keskeiseksi vuorovaikutustaitojen oppimisessa ja luo siten perustan lapsen normaalille kehitykselle. Näin ollen äidin persoonallisuus, tavat ja kulttuuriperintö muokkaavat lapsen kasvua. (Launonen 2007, 10–12.) Lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneella äidillä voi olla hyväksikäytön aiheuttamia erilaisia emotionaalisia, psykopatologisia, ihmissuhteisiin ja käyttäytymiseen sekä kognitioihin liittyviä ongelmia, jotka voivat vaarantaa äidin ja lapsen vuorovaikutussuhteen muodostumisen. (Laiho 2006, 26–30).

Ennen kuin lapsi alkaa itse viestiä aktiivisesti, tarvitsee hän runsaasti esimerkkejä palkitsevasta vuorovaikutuksesta muiden ihmisten kanssa. Koska äiti on useimmin lapsen hoitaja, on äiti keskeisessä asemassa vuorovaikutustilanteiden ja onnistuneiden kokemusten luomisessa. Lapsi tarvitsee vuorovaikutuksen kokemuksia heti syntymänsä jälkeen, ja alkaa itse toimia aktiivisesti vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa melko pian syntymänsä jälkeen. (Launonen 2007, 6-12.)

Äiti, joka on lapsuudessa kokenut seksuaalista hyväksikäyttöä, voi olla esimerkiksi masentunut, ahdistunut tai käyttää päihteitä (Laiho 2006, 26). Tällaiset ongelmat voivat aiheuttaa sen, että äiti ei jaksa tai pysty toimimaan vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Jotta varhainen vuorovaikutus toimisi, tulee lapsen kanssa vuorovaikutuksessa olevan aikuisen virittyä lapsen tunnetilaan ja vuorovaikutusrytmiin. Tiiviissä vuorovaikutuksessa lapsen kanssa toimiva aikuinen oppii tunnistamaan millaista tukea lapsi tarvitsee, ja osaa tarjota tarkoituksenmukaista tukea lapselle. Onnistumisen kokemusten kautta lapsen vuorovaikutustoiminta kehittyy. (Launonen 2007, 6-12.) Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneella äidillä voi olla vaikeuksia erottaa lapsen tarpeita omista tarpeistaan. Tämä vaikeuttaa oikeanlaisen tuen tarjoamista lapselle, ja vaikeuttaa näin lapsen vuorovaikutuksen kehittymistä. (Laiho 2006, 28.)

Jotta hyvän vuorovaikutussuhteen luominen on mahdollista, tulee äidin sietää epämiellyttäviä tunteita (Gerhardt 2008, 38). Seksuaalisesti hyväksikäytetyllä äidillä voi olla vihan tunteita, joita heidän voi olla vaikea sietää ja näyttää, ja näin ollen näiden tunteiden käsittely voi olla vaikeaa (Laiho 2006, 26). Kun äidin on vaikeaa käsitellä omia kielteisiä tunteitaan, voi hänellä olla vaikeuksia sietää kielteisiä tunteita lapsissaan. Tämä luo ongelmia varhaisen vuorovaikutussuhteen syntymiselle. (Gerhardt 2008, 38.) Raskaus ja äidiksi tuleminen voivat esimerkiksi kehon muuttamisen seurauksena nostaa seksuaalisen hyväksikäytön tunteet pintaan (Brodén 2006, 152). Tällöin äidin hyvinvointi kärsii, ja hänellä ei välttämättä ole voimia tai kykyjä kohdata lapsen asettamia suuria vaatimuksia. Lapsen ja vanhemman välisestä vuorovaikutuksesta voi tällöin puuttua ilo, ja tämä voi tulevaisuudessa aiheuttaa ongelmia lapsen kehityksessä (Gerhardt 2008, 5.)

3 TYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää, miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen. Äitiys on koko elämän mittainen prosessi, joten äitiys käsitteenä on hyvin laaja. Tämän vuoksi olemme rajanneet aiheen koskemaan äitejä, joilla on imeväisikäinen eli alle vuoden ikäinen lapsi.

Useimmiten systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa vastataan johonkin tarkkaan asetettuun tutkimuskysymykseen (Johansson, Axelin, Stolt & Ääri 2007, 2). Tässä opinnäytetyössä haimme vastausta kysymykseen:

Miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen?

4 SYSTEMAATTISEN KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Valitsimme tutkimusmenetelmäksemme systemaattisen kirjallisuuskatsauksen, koska menetelmän tarkoituksena on etsiä ja tiivistää jo olemassa olevaa aineistoa tietyltä alueelta (Aveyard 2010, 6). Kirjallisuuskatsauksen tekeminen edellyttää siis olemassa olevaa tutkittua tietoa aiheesta (Johansson ym. 2007, 2). Hyväksyimme opinnäytetyöhömme sekä kvalitatiiviset että kvantitatiiviset tutkimukset, koska useampia näkökulmia käyttämällä saamme luotettavampaa tietoa (Kananen 2008, 11). Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan menetelmää, jossa tutkittavaa asiaa pyritään selittämään mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–157). Kvantitatiivinen tutkimus puolestaan tarkoittaa määrällistä tutkimusta, ja sen tarkoituksena on selvittää vastaukset lukumääriin liittyviin kysymyksiin (Heikkilä 2014, 15).

4.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tarkoittaa sekundääritutkimusta, jossa perehdytään olemassa oleviin tarkkaan valittuihin ja rajattuihin tutkimuksiin. Tutkimukset valitaan ja analysoidaan tarkasti, mikä erottaa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen muista katsauksista. Siihen valitaan vain tarkoitusta vastaavat korkealaatuiset, tietyinä aikana tehdyt tutkimukset. Katsaus on tärkeä päivittää tietyin väliajoin, jotta käyttökelpoisuus säilyy. (Johansson ym. 2007, 2, 4, 5.)

Tavoitteena oli koota aiemmin tehdyistä tutkimuksista ajankohtainen tieto lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen tiiviiksi ja kattavaksi kirjallisuuskatsaukseksi. Täten opinnäytetyötämme lukevalla alan ammattilaisella olisi helppo ja nopea tapa löytää etsimänsä tieto käymättä läpi kaikkia tutkimuksia. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen velvollisuus on pitää yllä ammattitaitoaan jatkuvasti, mikä edellyttää tutkimusten ja olemassa olevan tiedon jatkuvaa opiskelua. Tämän vuoksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus sosiaali- ja terveysalalla on erityisen tärkeä. Alan tutkimuksia ja tietoa on saatavilla koko ajan enemmän, ja lukijalle on mahdollisuus ehtiä käymään läpi kaikki osa-alueen aineisto. (Aveyard 2010, 6.)

4.2 Systemaattinen kirjallisuushaku

Systemaattinen tiedonhaku on järjestelmällinen ja tarkasti rajattu prosessi, jonka tarkoituksena on löytää mahdollisimman kattavasti aiheeseen liittyvät tutkimukset (Routasalo & Stolt 2007, 58; Tähtinen 2007, 10). Oleellista ei ole tiedon määrä, vaan tutkimuksen kannalta oleellinen ja luotettava tieto. Ennen hakua tulisi määrittää tiedon käyttötarkoitus ja tarve, arvioida käytössä olevat resurssit sekä valita käytettävät tietokannat sekä tutustua näiden toimintaan. (Tähtinen 2007, 10–11.) Katsaukseen käytettävät tutkimukset haetaan systemaattisesti sellaisista tietolähteistä, joista oletetaan saatavan tutkimuskysymysten kannalta oleellista ja luotettavaa tietoa (Routasalo ym. 2007, 58). Jotta tiedonhankinta olisi mahdollisimman kattava, tulisi haun sisältää myös manuaalista tiedon hakua (Johansson 2007, 6).

Kirjallisuuskatsauksessamme käytimme tietokantoja, joiden käyttö on mahdollista Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijatunnuksilla. Tietokannoiksi valitsimme kirjaston henkilökunnan avustuksella ne, jotka sisältävät tieteellisiä ja luotettavia sosiaali- ja terveysalan julkaisuja. Manuaalista tiedonhankintaa suoritimme etsimällä esimerkiksi luotettavista hoitotieteen lehdistä artikkeleita, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Opinnäytetyössä käytetyt tietokannat on kuvattu taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Kirjallisuuskatsaukseen valitut tietokannat.

Tietokanta	Kuvaus
Ebsco	Laaja ja moninainen useita tietokantoja yhdistävä palvelu.
Medic	Tietokanta, joka sisältää liitteitä ja kokotekstejä suomalaisista lääke- ja hoitotieteellisistä artikkeleista, kirjoista, väitöskirjoista, opinnäytetöistä ja tutkimuslaitosten raporteista.
PubMed	Tärkein kansainvälinen lääketieteen tietokanta. Viitteitä löytyy tutkimuksiin, väitöskirjoihin, konferenssijulkaisuihin ja hoitosuosituksiin.
Sage	Tietokanta, joka sisältää kansainvälisten aikakauslehtien ja tutkimusjulkaisujen kokotekstiaartikkeleita mm. terveystieteiden aloilta.

Hakuprosessi on kirjallisuuskatsauksen onnistumisen kannalta tärkeimpiä vaiheita. Huolellinen suunnittelu ehkäisee virheitä raportointivaiheessa (Axelin & Pudas-Tähkä 2007, 49). Tiedonhaku tulisi suunnitella tarkoin, sekä dokumentoida mahdollisimman tarkasti, jotta tutkimus on tarpeen mukaan toistettavissa (Tähtinen 2007, 10–11). Tiedonhaku tehdään mahdollisimman kattavasti käyttäen eri hakusanoja ja -termejä monipuolisesti. Kunkin tietolähteen haut ja rajaukset määritellään erikseen, sillä jokaisen tietolähteen hakustrategia on erilainen. (Routasalo ym. 2007, 58.)

Tässä opinnäytetyössä käytetyt hakusanat on kuvattu taulukossa 2. Tarkempi kirjallisuushaun toteutus on kuvattu taulukossa 6 (Liite 1). Hakustrategian sekä käytettävät hakusanat ja -termit sovitimme tiedonhaussa käytettävään tietolähteeseen sopivaksi. Englanninkieliset hakusanat jätimme pääasiassa katkaisematta, koska niiden taivutukset eivät vastaa suomen kielen taivutuksia, ja näin ollen hakusanoja on haastavampaa katkaista. Hakutermit sekä sisäänottokriteerit tulisi esitellä muutamalla sattumanvaraisesti valitulla alkuperäistutkimuksella, jotta kirjallisuuskatsausta voidaan pitää luotettavana (Routasalo ym. 2006, 58). Opinnäytetyössämme esitetasimme hakusanoja ja -termejä sekä sisäänottokriteerejä suunnitelmavaiheessa.

TAULUKKO 2. Tiedonhaussa käytetyt hakusanat

Suomenkieliset hakusanat	Englanninkieliset hakusanat
“Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö” OR ”Lapsen sukupuolinen hyväksikäyttö” AND äitiy* OR vanhemmuus OR aikui*	“Childhood sexual abuse” OR “Adult survivors of child sexual abuse” AND motherhood OR matertiny OR parenting OR mother* AND/OR puerperium AND/OR postpartum

Ennen tutkimusten valintaa tulisi määrittää tarkat sisäänotto- ja poissulkukriteerit, jotka ohjaavat tutkimusten valintaa ja ehkäisevät systemaattisia virheitä (Axelin ym. 2007, 48; Johansson 2007, 6). Nämä kriteerit voivat kohdistua esimerkiksi tutkimuksen kohderyhmään, tuloksiin tai tutkimusasetelmaan (Johansson 2007, 6). Koska terveydenhuolto alana kehittyy nopeasti, on terveystieteen kirjallisuuskatsauksien tiedonhaussa syytä rajata aihetta myös tutkimusten iän perusteella (Kankunen, Vehviläinen-Julkunen 2013, 93). Opinnäytetyömme sisäänotto- ja poissulkukriteerit on kuvattu taulukossa 3.

TAULUKKO 3. Katsauksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Tutkimus vastaa tutkimuskysymykseen	Tutkimus ei vastaa tutkimuskysymykseen
Tutkimus on julkaistu 2004–2015	Tutkimus on julkaistu ennen vuotta 2004
Tutkimus on tieteellinen julkaisu tai tehty korkeakoulussa, yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa	Tutkimus ei ole tieteellinen julkaisu tai sitä ei ole tehty korkeakoulussa, yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa
Tutkimus on saatavilla suomen tai englannin kielellä	Tutkimusta ei ole saatavilla suomen tai englannin kielellä
Tutkimuksen koko teksti on saatavilla	Tutkimuksen koko tekstiä ei ole saatavilla
Tutkimus on alkuperäislähde	Tutkimus käyttää toisen käden lähteitä
Tutkimus on saatavilla ilmaiseksi	Tutkimus on maksullinen

Opinnäytetyössämme suoritimme hakuprosessin toisistamme riippumattomasti. Tutkimukset kirjallisuuskatsaukseen valitsimme kolmeportaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa valitsimme tutkimukset otsikon perusteella. Molempien arvioijien valitsemat tutkimukset otimme lähempään tarkasteluun. Seuraavassa vaiheessa luimme valittujen tutkimusten tiivistelmät, joiden perusteella valitsimme tutkimukset lopulliseen vaiheeseen. Lopulliseen kirjallisuuskatsaukseen valitsimme tutkimukset niiden sisällön perusteella. Tämän opinnäytetyön hakuprosessi on kuvattuna taulukossa 6 (Liite 1).

4.3 Aineiston analysointi

Valitsimme tutkimuksemme analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, koska se mahdollistaa tekstimuodossa olevien tutkimustulosten analysoinnin. Täten se soveltuu erityisen hyvin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen analyysimenetelmäksi. (Kivelä 2012, viitattu 3.10.2015.) Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoitteena on löytää tutkimusaineiston ohjaamana jokin tyypillisesti esiintyvä kertomus (Vilka 2005, 140).

Analyysi aloitetaan päättämällä, miten tyypillistä kertomusta lähdetään etsimään. Tämän jälkeen tutkimusaineistoa ryhdytään pelkistämään eli redusoimaan, jolloin tutkimusaineistosta karsitaan kaikki epäolennainen informaatio. Tutkimusaineisto tulee siis tiivistää. Tiivistämistä ohjaa tutkimuskysymys. Tämän jälkeen tutkimusaineisto ryhmitellään eli klusteroidaan analyysiyksikön mukaan uudeksi kokonaisuudeksi. Analyysiyksikkö voi olla esimerkiksi sana tai ajatuskokonaisuus. Tämän jälkeen aineisto abstrahoidaan eli erotetaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto. Lopuksi kaikki ryhmät nimetään ja tutkimuksen tuloksena ryhmittelyistä muodostuu teoreettinen malli, käsitteitä tai luokitteluja. Saavutetun tutkimustuloksen avulla pyritään ymmärtämään merkityskokonaisuutta. (Vilka 2005, 140.)

Opinnäytetyössämme aineistokohtainen sisällönanalyysi tehtiin siis pelkistämällä, ryhmittelemällä sekä abstrahoidulla valittu tutkimusaineisto. Ensin tulostimme valitun tutkimusaineiston, jotta merkintöjen tekeminen olisi helpompaa. Pelkistämävaiheessa suomensimme aineiston ja etsimme tutkimuksista sellaiset tutkimustulokset, jotka vastasivat tutkimuskysymykseemme *miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen*. Merkitsimme olennaiset tutkimustulokset ensin merkintäkynällä, jonka jälkeen siirsimme ne paperille. Tutkimustulosten lisäksi perehdyimme tutkimusten päämääriin, tutkimusmenetelmiin sekä otoksiin. Edellä mainitut tutkimuksiin liittyvät olennaiset seikat on kuvattu taulukossa 7 (Liite 2).

Klusterointi- eli ryhmittelyvaiheessa etsimme tutkimustuloksista samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Ryhmittelimme tulokset siten, että jokainen lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön aiheuttama vaikutus äitiyteen muodosti oman ryhmänsä. Näiden ryhmien alle koottiin samankaltaiset sekä eriävät tutkimustulokset omina alaotsikoinaan. Ryhmittelyvaiheen ohella käynnistyi abstrahointi-vaihe, jonka aikana ryhmittelyistä muodostettiin yleiskuva tutkimusaiheesta.

5 SYSTEMAATTISEN KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET

Systemaattinen kirjallisuuskatsauksemme koostui yhdeksästä tutkimuksesta, joista kahdeksan oli kansainvälisiä ja yksi suomalainen. Tutkimusaineistoon hyväksytyt tutkimukset on kuvattu taulukossa 7 (Liite 2). Valittujen tutkimusten mukaan lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä on vaikutuksia äitiyden kokemiseen, kiintymyssuhteen muodostamiseen, imetykseen, unen laatuun, sosioekonomiseen asemaan sekä psyykkisten ongelmien esiintyvyyteen.

5.1 Äitiyden kokeminen

Kajava ja Varonen (2008, 47–60) ovat tutkineet äitiyden kokemusta lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön jälkeen. Tutkimuksessa haastatellut äidit kokevat, että lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö on traumatisoinut heitä ja vaikuttanut heidän tapansa ajatella ja toimia äitinä. Tutkimukseen haastatellut äidit ovat kokeneet huonommuuden tunteita itsestään vanhempana. He kokevat olevansa epäonnistuneita äidin roolissa ja tuntevat itsensä arvottomiksi. Tutkimuksessa äidit kuvaavat itseään sanoilla *erilainen, kummallinen, ei kuulu joukkoon, likainen, rumilus, ylikiltti, kahlittu ja esine*. Äidit kokivat vääristyneen minäkuvan ja huonon itsetunnon olevan lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutusta. Osa äideistä kertoo, että äidinrakkaus ei ollut herännyt heti synnytyksen jälkeen. Kuitenkin osa äideistä on tuntenut suunnatonta iloa lapsestaan heti synnytyksen jälkeen, joten äidinrakkauden puuttumista ei voida yleistää. Tutkimuksen mukaan lapsena seksuaalisesti hyväksikäytetyt äidit eivät olleet tyytyväisiä omaan parisuhteeseensa. He kokevat, että parisuhde ei vastaa odotuksia hyvästä parisuhteesta. Toimimaton parisuhde vaikuttaa naisen äitiyden kokemiseen. (Kajava ym. 2008, 47-60.)

Lapsuudessa hyväksikäytetyt äidit kokevat olevansa äitiyteensä hyvin sitoutuneita, ja huolehtivansa lapsistaan paremmin kuin itsestään. Äidit kokevat, että on ensiarvoisen tärkeää, että lapsi voi hyvin. Lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö on vaikuttanut siihen, että osa äideistä kokee vasta lapsen saatuaan itsensä tärkeäksi ja elämänsä merkitykselliseksi. (Kajava ym 2008, 50–51.)

Seksuaalista hyväksikäyttöä lapsuudessa kokeneet äidit pelkäävät omien lastensa tulevan hyväksikäytetyksi tai pelkäävät itse koskevansa omia tai muiden lapsia epäsovasti. Tämän vuoksi

lapsen hoivaaminen ja läheisyys lapsen kanssa on haastavaa. Äitiyteen vaikuttavien kokemusten käsittelyä voi vaikeuttaa se, että tutkimuksen mukaan hyväksikäytetyillä äideillä ilmenee totuuden kieltämistä. Näin ollen hyväksikäytön aiheuttamien äitiyteen vaikuttavien tunteiden käsitteleminen ei onnistu. (Kajava ym. 2008, 53, 59.)

5.2 Kiintymyssuhde

Kiintymyssuhteella tarkoitetaan lapsen ja äidin välillä muodostuvaa suhdetta, jonka kehittyminen alkaa heti lapsen synnyttyä. Ihmislapsella on luontainen tarve tulla hoivatuksi. Turvallisen suhteen muodostuminen vaatii vanhemmalta lapsen tarpeisiin vastaamista. Ennakoitavassa maailmassa elävä lapsi oppii, että voi ilmaista negatiivisiakin tunteita tulematta hylätyksi. Turvallinen kiintymyssuhde on vauvalle elinehto, sillä kiintymyssuhteen muodostuminen muodostaa pohjan lapsen tulevalle elämälle. (Sinkkonen 2015, viitattu 5.12.2015.) Kiintymyssuhde voi olla turvallinen tai turvaton. Turvattomia kiintymyssuhteita ovat välttelevä ja ristiriitainen kiintymyssuhde. Kiintymyssuhde voi olla myös disorganisoitunut, jolloin lapsella ei ole lainkaan kiintymyssuhteita. (Sinkkonen 2015, viitattu 5.12.2015.)

Äidin lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äidin ja lapsen kiintymyssuhteen muodostumiseen. Turvallisen kiintymyssuhteen luominen on tärkeää, koska turvaton kiintymyssuhde voi aiheuttaa lapsuudessa ja myöhemmin aikuisuudessa psyykkisiä ongelmia ja mielenterveyden häiriöitä (Kwako, Noll, Putnam & Trickett 2010, 408).

Atkins Seltman sekä O`Dougherty Wright (2013. 615–619) ovat tutkineet tunnesiteen syntymistä lapseen äideillä, jotka ovat lapsuudessa kokeneet seksuaalista hyväksikäyttöä. Seksuaalisen hyväksikäytön vakavuus ei tutkimusten mukaan suoranaisesti itsenään vaikuta äidin ja lapsen väliseen tunnesiteeseen. Sen sijaan hyväksikäytön vakavuus vaikuttaa äidin kokemien mielenterveyden ongelmien vakavuuteen, mikä taas vaikuttaa tunnesiteen syntymiseen äidin ja lapsen välillä. Tutkimuksen mukaan tunnesiteen syntymiseen vaikuttavat merkityksellisesti puolisolta saatu tuki sekä mahdolliset masennusoireet. Äidit, jotka saavat puolisoltaan paljon tukea ja eivät kärsi masennusoireista, pystyvät muodostamaan tunnesiteen lapseensa lähes yhtä hyvin, kuin äidit, joita ei lapsena ole käytetty seksuaalisesti hyväksi. Sen sijaan puolisolta saadusta tuesta ei ole todettu olevan hyötyä tilanteissa, joissa äiti kärsii vakavista masennusoireista. Näissä tilanteissa puolisolta saatu tuki voi jopa haitata tunnesiteen syntymistä. Äidit, jotka saavat puolisoltaan

hyvin vähän tukea, pystyvät muodostamaan tunnesiteen lapseensa heikosti. Tällaisissa tilanteissa masennusoireiden vakavuudella oli huomattavasti vähemmän merkitystä kiintymyssuhteen muodostamiseen. (Atkins Seltman ym. 2013, 615–619.)

Äidin kokemalla seksuaalisella hyväksikäytöllä ei ole todettu olevan merkittävää vaikutusta siihen, syntyykö äidin ja lapsen välillä turvaton vai turvallinen kiintymyssuhde. Toisaalta Kwakon ym. (2010, 415) tutkimuksessa on todettu, että seksuaalisesti hyväksikäytettyjen äitien lapset eivät ole yhtä vahvasti kiintyneitä äitiinsä, kuin ei-hyväksikäytettyjen äitien lapset.

5.3 Imetys

Imetys on oleellinen osa äidin ja lapsen välistä suhdetta lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana. Becker ym. (2009, 3010–3011) ovat tutkineet imetystä suhteessa äidinmaidonkorvikkeen käyttöön. Tutkimuksessa kolmannes kaikista äideistä ilmoittaa imettävänsä lastaan. Lapsuudessa hyväksikäytettyjen äitien imetysprosentti on korkeampi, kuin niiden äitien, jotka eivät lapsuudessaan ole joutuneet hyväksikäytön kohteeksi. Hyväksikäytetyistä äideistä noin puolet imettää lastaan. Mitä vakavampaa hyväksikäyttö lapsuudessa on ollut, sitä todennäköisemmin äiti ruokkii lastaan äidinmaidonkorvikkeella. Selkeää yhteyttä seksuaalisen hyväksikäytön vakavuudella ja imetyksellä ei ole todettu. Ero hyväksikäyttöä lapsuudessa kokeneiden äitien ja hyväksikäyttöä kokemattomien äitien välillä ei ole merkittävä, eikä sitä voi yleistää. Tutkimuksessa lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä ei siis ole todettu olevan yhteyttä siihen, imettääkö äiti lastaan vai ei. (Becker ym. 2009, 3010–3011.)

Lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön on todettu vaikuttavan siihen, kuinka äiti imetyksen kokee. Lapsuudessa seksuaalisesti hyväksikäytetyt äidit kokevat tunnesiteen sekä suhteen muodostamisen lapsensa kanssa haastavammaksi. Etenkin samaa sukupuolta olevan lapsen kanssa suhteen muodostaminen on vaikeampaa. Hyväksikäytön uhrin kokevat, että imetys helpottaa tunneyhteyden luomista lapseen, ja varhaisen suhteen muodostamista. Imetys voi lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön uhreilla olla ainoa läheinen kosketus lapseen ja on siten tärkeässä roolissa kiintymyssuhteen luomisessa. (Coles 2009, 319–320.)

Lapsuuden seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla äideillä on usein huonompi itsetunto, ja he häpeävät kehoaan useammin kuin ne äidit, jotka eivät hyväksikäyttöä ole kokeneet. Heillä on

yleensä huonompi käsitys itsestään äitinä ja he voivat kokea huonommuuden tunteita. (Kajava ym. 2008, 52; Coles 2009, 320). Colesin tutkimuksen (2009, 320–321) mukaan äidit kokevat, että eivät kykene tuottamaan hyvää äidinmaitoa. Nähdessään lastensa kasvavan rintamaidolla, heidän itsetuntonsa paranee ja huonommuuden tunteen hälvenevät. Onnistuneen imetyksen avulla hyväksikäyttöä kokeneet äidit osaavat useammin nähdä itsensä hyvänä äitinä. (Coles 2009, 320–321.)

Lapsuuden hyväksikäytön vuoksi varsinkin ensimmäistä lastaan imettävillä äideillä voi olla vaikeuksien nähdä rintansa lapsen ravinnon tuottajana. Hyväksikäytön seurauksena he voivat nähdä rintansa vain seksuaalisesti, ja ulkopuolisen kosketus voi laukaista epämiellyttäviä muistoja lapsuudesta. (Coles 2009, 321.) Osa äideistä voi tämän vuoksi kokea imetyksen epäsopivana (Kajava ym. 2008, 52). He voivat olla huolissaan tai hämmentyneitä rintojensa kaksijakoisesta roolista seksuaalisina objekteina sekä ravinnon tuottajina lapselleen. Imetyksen avulla heidän on helpompaa nähdä rintansa myös luonnollisina lapsensa ravinnon lähteinä. Rintojen näkeminen ravinnon tuottajana voi olla haastavaa myös äideille, jotka eivät ole seksuaalista hyväksikäyttöä lapsena kokeneet. Muutos on kuitenkin tutkitusti haastavampaa seksuaalisen hyväksikäytön uhreille. (Coles 2009, 321.)

Julkisella paikalla imettäminen on Colesin (2009, 321–323) tutkimuksen mukaan haastavampaa seksuaalisen hyväksikäytön uhreille. Tähän osasyynä on jo edellä mainittu voimakas tunne nähdä rinnat vain seksuaalisina objekteina. Julkinen imetys helpottuu usein silloin, kun äiti alkaa nähdä rintansa lapsensa ravinnon lähteenä. Imetyksen aiheuttamia tunteita tutkittaessa on huomattu, että lapsena seksuaalisesti hyväksikäytetyt äidit eivät koe imetystä harmonisena ja sensuellina tapahtumana äidin ja lapsen välillä. He eivät koe imetyksen herättävän minkäänlaisia nautinnon tunteita, toisin kuin muut imettävät äidit. Tutkimuksen mukaan ne äidit, jotka hyväksikäyttöä eivät ole kokeneet, voivat saada imetyksestä jopa orgasmiin verrattavia tunteita. Se, että seksuaalisesti hyväksikäytetyt äidit eivät vastaavanlaisia tunteita koe, voi johtua siitä, että koetaan vääräksi tuntea nautintoa lapsensa ruokkimisesta. (Coles 2009, 321–323.)

Hyväksikäytön uhrin kokevat imetyksen haastavana esimerkiksi fyysisen läheisyyden vuoksi. Tutkimuksen mukaan seksuaalista hyväksikäyttöä lapsuudessa kokeneilla voi kestää kauemmin sopeutua imetykseen, ja imetyskokemukset voivat tuntua onnistuneilta vasta useamman imetyksen jälkeen. (Coles 2009, 322–323.) Lapsuudessa hyväksikäytetyt äidit kokevat myönteisen imetyskokemuksen äitiyden kannalta tärkeänä (Kajava ym. 2008, 51–52).

5.4 Unen laatu

Lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksia imeväisikäisen lapsen äidin uneen on vaikea tutkia, sillä alle vuoden ikäiset lapset voivat itsessään heräillä yöllä paljon. Tämä voi olla yksi syy äidin unen huonoon laatuun. Hamilton, Muzik & Swanson (2014, 5,9) ovat tutkineet lapsuudessa trauman kokeneiden äitien unta synnytyksen jälkeen. Tutkimuksessa todetaan, että lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö altistaa univaikeuksille aikuisuudessa.

Yksinään seksuaalinen hyväksikäyttö lisää riskiä nukahtamisvaikeudelle vain jonkin verran, mutta yhdessä fyysisen laiminlyönnin kanssa seksuaalinen hyväksikäyttö lisää nukahtamisvaikeuksia selkeämmin. Kuten edellä, seksuaalisella hyväksikäytöllä yksinään ei ole todettu merkittävää yhteyttä vaikeuksia unessa pysymiseen, mutta yhdessä fyysisen kaltoinkohtelun kanssa unessa pysyminen vaikeutui huomattavasti. (Hamilton ym. 2014, 5–9.)

Unen merkitys alle imeväisikäisen lapsen äidille on tärkeä, sillä jatkuva univaje lisää onnettomuusriskiä. Tämä voi aiheuttaa vaaratilanteita arjessa. Pitkään jatkunut unenpuute lisää myös uupumusta, joka pitkään jatkuneena lisää riskiä mielenterveyden ongelmille. (Partinen 2009, viitattu 5.12.2015.)

5.5 Sosioekonominen asema

Sosioekonominen asema eli ihmisen asema yhteiskunnan rakenteellis-toiminnallisissa järjestelmissä muodostuu ammatista, ammattiasemasta, pääasiallisesta toiminnasta sekä toimialasta (Tilastokeskus 2015, viitattu 5.12.2015). Sen vaikutus äitiyteen ja sen kokemiseen on suuri, sillä sosioekonomisilla tekijöillä on merkittävä yhteys terveyteen ja hyvinvointiin. Asumismuoto- ja paikka sekä ammatti määrittävät henkilön työ- ja elinoloja. Edellä mainitut tekijät vaikuttavat myös henkilön toimeentuloon. Taloudellinen tilanne puolestaan vaikuttaa perheen asumisoloihin ja kulutusmahdollisuuksiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015, viitattu 5.12.2015.)

Äidin lapsuudessa kokeman seksuaalisen hyväksikäytön ja sosioekonomisen aseman välistä yhteyttä mittaavat tutkimustulokset ovat melko ristiriitaisia. Maltan ym. (2012, 3–4) tutkimuksen mukaan ihmissuhdeväkivaltaa kokeneet äidit omaavat todennäköisemmin alemman sosioekonomisen aseman kuin äidit, joilla ei ole ihmissuhdeväkivaltaan liittyviä kokemuksia. Tässä tutkimuk-

sessä ihmissuhdeväkivalta pitää sisällään laiminlyönnin sekä psyykkisen, emotionaalisen, seksuaalisen sekä fyysisen hyväksikäytön. Seksuaalinen hyväksikäyttö on siis tapahtunut jossain elämän vaiheessa eikä välttämättä lapsuudessa. Ihmissuhdeväkivaltaa kokeneet äidit ovat tutkimuksen mukaan heikommin koulutettuja ja huonompituloisia. Lisäksi he ovat harvemmin naimisissa tai avoliitossa kuin äidit, jotka eivät ole kokeneet ihmissuhdeväkivaltaa. (Malta ym. 2012, 3–4.)

Iwaniec, Sneddonin ja Stewartin (2009, 39, 47) tutkimuksen mukaan sosioekonomisella asemalla ja äidin kokemalla lapsuuden kaltoinkohtelulla ei puolestaan ole merkittävää yhteyttä. Lapsuuden kaltoinkohtelu pitää tutkimuksessa sisällään lapsen seksuaalisen, fyysisen ja psyykkisen hyväksikäytön sekä psyykkisen ja fyysisen laiminlyönnin. Yhteys voidaan havaita pelkästään fyysisen hyväksikäytön ja alemman sosioekonomisen aseman välillä. (Iwaniec ym. 2009, 39, 47.)

5.6 Psyykkiset vaikutukset

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö on merkittävä psykologisten vaikutusten riskitekijä aikuisuudessa. Äitiyden toteuttaminen ja kokeminen voivat hankaloitua psyykkisten vaikutusten kuten masennuksen tai ahdistuksen myötä. (Malta, McDonald, Hegadoren, Tough & Weller 2012, 2.)

Masennusoireet vaikuttavat äitiyteen monin tavoin negatiivisesti. Masentuneen äidin on vaikeampaa kommunikoida lapsensa kanssa, mikä heikentää varhaista vuorovaikutusta. Äitiyteen sitoutuminen ja rajojen asettaminen tuottavat masennusoireista kärsivälle äidille myös vaikeuksia. (Atkins Seltman & O'Dougherty Wright 2013, 618.) Malta ym. (2012, 4, 6) tutkimustulosten mukaan lapsuuden kaltoinkohtelu on itsenäinen ja merkittävä synnytyksen jälkeisen masennuksen riskitekijä. Lapsuuden kaltoinkohtelu on osassa tutkimustuloksia yhdistetty laajempaan kokonaisuuteen, eli ihmissuhdeväkivaltaan. Nämä asiakokonaisuudet pitävät sisällään lapsen seksuaalisen hyväksikäytön.

Lapsuuden kaltoinkohtelun todettiin olevan yhteydessä myös alentuneeseen vanhemmuuden moraaliin neljä kuukautta synnytyksen jälkeen (Malta ym. 2012, 6). Kaltoinkohtelun ei kuitenkaan katsottu liittyvän siihen, kokeeko äiti tyytyväisyyttä tai tyytymättömyyttä vanhemmuuden roolisaan (Atkins Seltman ym. 2013, 617).

Lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön ja äidin kokeman ahdistuksen välistä merkittävää yhteyttä ei tutkimustuloksista löydy. (Malta ym. 2012, 6; Becker, Bowman, Ryberg 2009, 1312). Beckerin ym. tutkimuksessa todettiin yllättävästi, että lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneet äidit kokivat vähemmän ahdistusta kuin turvallisen lapsuuden kokeneet äidit. Voidaan siis olettaa, että lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö ei itsenäisesti aiheuta äidille ahdistusta.

Beckerin ym. (2009, 1312) tutkimuksessa selvitettiin myös dissosiaation ja lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yhteyttä toisiinsa. Dissosiaatio tarkoittaa sitä, että henkilö ei pysty yhdistämään havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan mielekkääksi kokonaisuudeksi. Sen oireita ovat muun muassa tuttujen ihmisten tai ympäristön kokeminen vieraana tai outona, vaikeus erottaa mielikuvia todellisuudesta sekä ajan ja paikan tajun kadottaminen. (Huttunen 2014, viitattu 5.12.2015.) Lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla äideillä havaittiin hieman enemmän dissosiaatiota kuin äideillä, jotka eivät ole kokeneet hyväksikäyttöä. Ero oli kuitenkin hyvin pieni, joten voidaan olettaa, että kyseisillä asioilla ei ole merkittävää yhteyttä toisiinsa. Äidin kokema ahdistus ei myöskään ollut dissosiaation ennustava tekijä. (Becker ym. 2009, 1312.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää, miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen. Työssämme vastasimme kysymykseen: miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen? Katsauksemme mukaan lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset äitiyteen ovat hyvin moninaisia. Lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä oli nähtävissä vaikutuksia äidin ja lapsen väliseen kiintymyssuhteeseen, imetykseen sekä äidin uneen ja sosioekonomiseen asemaan. Lisäksi lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö voi aiheuttaa äidille psyykkisiä vaikutuksia. Näillä kaikilla vaikutuksilla on selkeä yhteys toisiinsa. Lapsuudessa hyväksikäytetyt äidit myös kokevat äitiyden osin eri tavoin.

Lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneet äidit kokevat olevansa epäonnistuneita äidin roolissa ja he kokevat huonommuuden tunteita itsestään vanhempana. Äitien minäkuva on usein vääristynyt ja itsetunto huono. Osalla äideistä äidinrakkauden syntyminen on vienyt enemmän aikaa. Äidit kuitenkin kokevat olevansa äitiyteen hyvin sitoutuneita, ja he pitävät lapsen hyvinvointia erityisen tärkeänä. Hyväksikäytetty äiti pelkää omien lapsensa joutuvan hyväksikäytetyksi. Heillä on myös pelko siitä, että koskee omia tai muiden lapsia tilanteeseen sopimattomalla tavalla, mikä vaikeuttaa lapsen hoivaamista. (Kajava ym. 2008, 50–59.)

Katsauksessamme tutkimme seuraavia psyykkisiä vaikutuksia äitiyteen; synnytyksen jälkeinen masennus, ahdistus, alentunut vanhemmuuden moraali sekä dissosiaatio. Edellä mainitut vaikutukset nousivat ilmi valikoiduista tutkimuksista. Mahdollisista psykopatologisista vaikutuksista synnytyksen jälkeisellä masennuksella todettiin olevan selkeä yhteys lapsuudessa tapahtuneeseen seksuaaliseen hyväksikäyttöön eli se on hyvin merkittävä synnytyksen jälkeisen masennuksen riskitekijä. Lapsuuden kaltoinkohtelu, sisältäen lapsen seksuaalisen hyväksikäytön, näyttää aiheuttavan myös alentunutta vanhemmuuden moraalia. (Malta ym. 2012, 6.)

Lapsuudessa tapahtunut seksuaalinen hyväksikäyttö vaikeuttaa äidin ja lapsen kiintymyssuhteen muodostumista (Kwako, Noll, Putnam & Trickett 2010, 408). Seksuaalisen hyväksikäytön vakavuus ei itsenäisesti vaikuta äidin ja lapsen väliseen tunnesiteeseen, mutta se vaikuttaa äidin kokemien mielenterveysongelmien vakavuuteen. Mielenterveysongelmat puolestaan vaikuttavat tunnesiteen syntymiseen. Puolison tuki todettiin kuitenkin suojaavaksi tekijäksi, mikäli masennus-

oireet eivät olleet vakavia. (Atkins Setlman ym. 2013.) Synnytyksen jälkeinen masennus ja kiintymyssuhteen muodostuminen linkittyvät siis tiukasti toisiinsa.

Lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa imetykseen moninaisin tavoin. Hyväksikäytetyt äidit kokevat, että he eivät kykene tuottamaan hyvää äidinmaitoa. Imetykseen sopeutuminen voi myös viedä enemmän aikaa ja imetys voi tuntua onnistuneelta vasta useamman kokemuksen jälkeen. Lapsena seksuaalisesti hyväksikäytetyt äidit eivät koe imetystä sensuellina tapahtumana äidin ja lapsen välillä, eikä imetys herätä nautinnon tunteita. (Coles 2009, 321–323.)

Lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö heijastuu imetykseen myös siten, että ensimmäistä lastaan imettävillä äideillä voi olla vaikeus nähdä rintansa lapsen ravinnon tuottajana. Taustansa vuoksi he voivat nähdä rintansa vain seksuaalisesti ja ulkopuolisen kosketus laukaisee epämiellyttäviä muistoja. Rintojen kaksijakoinen rooli seksuaalisina objekteina ja ravinnon tuottajana saattavat aiheuttaa huolta ja hämmennystä äideille. Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla äideillä on tutkimusten mukaan haastavampaa imettää julkisilla paikoilla. (Coles 2009, 321–323.)

Imetys on kiintymyssuhteen muodostumisessa hyvin tärkeässä asemassa. Lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön uhreilla imetys voi olla ainoa läheinen kosketus lapseen, joten se helpottaa tunneyhteyden ja varhaisen vuorovaikutussuhteen muodostamista.

Tutkimuksemme mukaan lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä on vaikutuksensa äidin unen laatuun. Uniongelmat tarkoittavat tässä tapauksessa nukahtamisen sekä unessa pysymisen vaikeutta. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö itsessään lisää uniongelmia vain jonkin verran, mutta yhdessä fyysisen kaltoinkohtelun kanssa vaikutus on merkittävämpi. (Hamilton ym. 2014, 5,9.)

Lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön ja äidin sosioekonomisen aseman välistä yhteyttä mittaavat tutkimustulokset ovat ristiriitaisia. Iwaniecjin, Sneddonin ja Stewartin (2009) Pohjois-Irlannissa tehty tutkimus kumoaa Kanadalaisen Maltan, McDonaldin, Hegadorenin, Toughin ja Wellerin (2012, 4) tutkimustulokset. Pohjois-Irlannissa tehdyn tutkimuksen mukaan lapsen seksuaalisella hyväksikäytöllä ja äidin sosioekonomisella asemalla ei ole yhteyttä kun taas Kanadassa tehdyn tutkimuksen mukaan yhteys on merkittävä. Erilaisten tutkimustulosten syynä ovat todennäköisesti erilaiset otokset. Iwaniecjin ym. tutkimuksen otoksen äidit olivat ihmissuhdeväkivaltaa kokeneita ja Maltan ym. tutkimuksessa lapsuuden kaltoinkohtelun kokeneita. Tutkimuksissa määritettiin siis erilaisia asioita. Ihmissuhdeväkivalta on laajempi käsite ja äiti on voinut kokea

sitä missä elämän vaiheessa tahansa. Lapsen kaltoinkohtelu puolestaan on suppeampi käsite ja vastaa paremmin meidän tutkimusongelmaamme.

Maltan ym. ja Iwaniec'n ym. tutkimukset on tehty neljän vuoden sisällä, joten emme usko sen liittyvän ristiriitaisiin tutkimustuloksiin. Pohdimme myös sitä, voivatko tutkimustulokset selittyä sillä, että tutkimukset on tehty eri maissa ja maanosissa. Esimerkiksi seksuaalisen hyväksikäytön esiintyvyys eri maiden välillä voi vaihdella. Pohjois-Irlannissa lapsuuden seksuaalista hyväksikäyttöä on kokenut 10 % ja Kanadassa 13 % vastaajista, joten erot eivät ole kovin suuret. Äidin lapsuudessa kokeman seksuaalisen hyväksikäytön ja sosioekonomisen aseman välillä ei voida siis varmuudella nähdä yhteyttä. Yhteys vaihtelee muun muassa otoksen sisäänottokriteerien ja vastaajien kotimaan mukaan. Voidaan olettaa, että yhteys on olemassa Kanadassa, mutta ei Pohjois-Irlannissa.

Kaikki lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön aiheuttamat vaikutukset liittyvät kiinteästi toisiinsa. Psykopatologiset-, imetys- ja uniongelmat vaikuttavat negatiivisesti kiintymyssuhteen muodostumiseen. Toisaalta uniongelmat ovat yhteydessä psykologisiin ongelmiin kuten synnytyksen jälkeiseen masennukseen. Lisäksi imetys vaikuttaa unen laatuun, koska pienen vauvan äiti imettää usein lastaan öisinkin. Alempi sosioekonominen asema puolestaan voi olla yhteydessä kaikkiin edellä mainittuihin ongelmiin. Tästä voimme päätellä, että tutkimuksista löytämämme lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset äitiyteen ovat järkeenkäyviä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksia äitiyteen. Tutkimuskysymys *miten lapsuudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen* ohjasi tiedonhakuja. Rajasimme aiheen äiteihin, joilla on imeväisikäinen lapsi.

Tavoitteenamme oli koota aiemmin tehdyistä tutkimuksista ajankohtainen tieto lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen tiiviiksi ja kattavaksi kirjallisuuskatsaukseksi. Tavoitteena oli, että kirjallisuuskatsausta voivat hyödyntää niin äidit ja heidän omaisensa, kuin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisetkin. Henkilökohtaisina tavoitteenamme oli lisätä omaa ammatillisuuttamme sekä osaamistamme erilaisten äitien kohtaamiseen sekä tukemiseen. Oppimistavoitteenamme oli oppia etsimään tieteellisiä, luotettavia ja aiheen kannalta relevantteja tutkimuksia ja kokoamaan niistä oleellinen tieto yhteen. Tavoitteenamme oli myös oppia käyttämään eri tietokantoja sekä systemaattista tiedonhakuja.

Saavutimme asettamamme tavoitteet mielestämme hyvin. Tuotoksemme on tiivis mutta kohtalaisen kattava työ lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen. Olisimme toivoneet löytävämme tietoa vaikutuksista kattavammin, mutta tarkoituksenmukaista tutkimustietoa aiheesta on valitettavasti saatavilla hyvin rajallisesti. Aihetta on tutkittu lähivuosina vain vähän, ja tutkimukset ovat keskittyneet pääosin johonkin tiettyyn hyväksikäytön vaikutukseen. Vaikka löysimme tietoa lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista melko vähän, ovat tulokset mielestämme merkittäviä ja hoitotyön käytäntöön ja kehittämiseen hyödynnettävissä. Hyväksikäytön vaikutuksissa toistuivat samat aihealueet, ja tulokset ovat keskeisesti yhteydessä toisiinsa. Koemme saavuttaneemme tavoitteemme luotettavasta, helposti luettavasti tietopakettista hyvin.

Opinnäytetyöprosessin avulla olemme saaneet valmiuksia tulevaan terveydenhoitajan työhön. Tietomme lapsuuden seksuaalisesta hyväksikäytöstä, sekä sen vaikutuksista äitiyteen ennen opinnäytetyöprosessia oli hyvin vähäistä. Lisäämällä omaa tietoaamme, olemme kasvaneet ammatillisesti ja lisänneet omaa ammatillisuuttamme. Tämä auttaa meitä kohtaamaan ja hoitamaan hyväksikäyttöä lapsuudessaan kokeneita äitejä ammattitaitoisemmin tulevassa työssämme terveydenhoitajina. Opinnäytetyöprosessin ansiosta osaamme nyt tunnistaa paremmin seksuaalisen hyväksikäytön, sekä tiedämme, mitä tällaisissa tilanteissa tulee tehdä. Koemme, että valitsemalla

opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi juuri systemaattisen kirjallisuuskatsauksen, olemme kehittäneet tulevaisuuden työelämän kannalta hyödyllisiä taitoja. Olemme saaneet kokemusta erilaisten tietokantojen käytöstä ja osaamme tunnistaa luotettavan julkaisun. Tämä auttaa meitä tulevaisuudessa etsimään ajantasaista tutkimustietoa ja täten kehittämään edelleen omaa ammattillista osaamistamme. Tavoitteemme omaa ammattitaitoa lisäävästä opinnäytetyöprosessista toteutui mielestämme hyvin.

Yhtenä opinnäytetyömme tavoitteena oli, että työtämme voivat hyödyntää niin sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, kuin maallikotkin. Mielestämme työ on hyödynnettävissä niin alan ammattilaisten kuin hyväksikäytettyjen äitien ja heidän omaistensa keskuudessa. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset saavat opinnäytetyömme avulla valmiuksia ymmärtää lapsuudessa hyväksikäytettyjä äitejä ja osaavat paremmin tarjota heille tarkoituksenmukaista tukea ja apua. Lapsuudessa hyväksikäytetyt äidit saavat työmme avulla lisää ymmärrystä omalle käyttäytymiselleen, ja rohkeutta hakea tarvitsemaansa apua.

Suurin osa katsaukseen valitsemistamme tutkimuksista oli tehty ulkomailla. Tutkimustuloksiin vaikuttavat käytännöt saattavat olla erilaisia ulkomailla. Esimerkiksi eri maiden suojaikärajat ja määritelmät seksuaalisesta hyväksikäytöstä poikkeavat toisistaan. Valittujen tutkimusten mukaan lapsuuden seksuaalista hyväksikäyttöä esiintyi tutkimuksissa mukana olleissa maissa verrattain enemmän kuin Suomessa. Nämä seikat aiheuttavat sen, että opinnäytetyömme ei välttämättä täysin ole yleistettävissä Suomessa.

Olemme tyytyväisiä kokoamaamme katsaukseen. Aikataulu oli lopulta hyvin tiukka. Emme kuitenkaan koe, että kiireinen aikataulu olisi vaikuttanut opinnäytetyömme laatuun. Käytimme opinnäytetyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin paljon aikaa, ja teimme työn huolella. Tiedonhaun suoritimme huolella useita tietokantoja ja hakusanayhdistelmiä käyttäen, jotta löytäisimme kaikki aiheeseen liittyvät ja aikarajoihin sopivat tutkimukset. Olemme tyytyväisiä, että lopulliseksi aiheeksi muotoutui juuri lapsuuden hyväksikäytön vaikutukset äitiyteen. Aihe on mielestämme innovatiivinen, ja hyvin työelämään sovellettavissa.

7.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tavoitteenamme oli koota aiemmin tehdyistä tutkimuksista ajankohtainen tieto lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen tiiviiksi ja kattavaksi kirjallisuuskatsaukseksi. Hakuprosessin luotettavuus on hyvin tärkeää, jotta saadaan aikaan korkeatasoinen ja tarkoituksenmukainen kirjallisuuskatsaus (Kankkunen ym. 2013, 93). Tutkimusten huolellinen valinta lisää opinnäytetyömme luotettavuutta. Tutkimuksia hakiessamme käytimme tiedonhaussa luotettavia hoitotieteellisiä julkaisuja sisältäviä tietokantoja. Tietokannat on kuvattu taulukossa 1. Taulukosta olemme jättäneet pois tietokannat, joista emme lopulta koko tekstin perusteella valinneet tutkimuksia lopulliseen työhön. Olemme jättäneet taulukosta pois myös hakusanayhdistelmät, joilla emme löytäneet aineistoa työhön.

Kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta voidaan parantaa hyödyntämällä ammattilaisen apua hakuprosessissa. Informaatio- ja kirjastoalan asiantuntijoilla on kokemusta tiedonhausta, joten yhteistyö heidän kanssaan parantaa katsauksen onnistumista. (Axelin ym. 2007, 49.) Hakuprosessissa on tärkeää olla kaksi tutkijaa, jotka valitsevat tutkimukset itsenäisesti (Johansson 2007, 6). Opinnäytetyömme hakuprosessin luotettavuutta lisää se, että käytimme tiedonhaussa apuna kirjaston työntekijöitä, sekä suoritimme haut itsenäisesti toisistamme riippumatta. Lopulliseen opinnäytetyöhön valitsimme tutkimukset, jotka molemmat olivat aineistoa hakiessaan valinneet katsaukseen sopiviksi.

Valitessamme lopullisia tutkimuksia opinnäytetyöhön käytimme ennalta suunniteltuja sisäänottokriteereitä. Sisäänottokriteerit on kuvattu taulukossa 3. Opinnäytetyömme luotettavuutta lisää se, että emme hyväksyneet aineistoomme yli 8 vuotta vanhoja tutkimuksia. Työmme keskittyy tutkimaan ihmisten kokemuksia lapsuuden hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen, joten koemme, että valitsemamme ajallinen rajaus sisältää vielä ajankohtaista tietoa. Yhtenä sisäänottokriteeritämme oli se, että tutkimus on julkaistu suomen tai englannin kielellä. Tämä lisää tutkimuksemme luotettavuutta, koska koemme hallitsevamme kyseiset kielet, mutta toisaalta englanninkielisten tutkimusten tulkinnanvaraisuus saattaa myös vähentää luotettavuutta.

Hyväksymämme tutkimukset tuli olla tehty korkeakoulussa, yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa. Koska aineistoa oli saatavilla vain vähän, päädyimme hyväksymään mukaan myös korkeakouluissa tehdyt tutkimukset, vaikka tämä ei olisi suositeltavaa. Valitsemistamme tutkimuksista yksi on tehty ammattikorkeakoulussa, mikä saattaa osaltaan vähentää opinnäytetyömme luotettavuutta.

ta. Muut aineistomme tutkimukset ovat tutkimuslaitoksissa tehtyjä, ja ne on julkaistu merkittävässä lääketieteen julkaisusarjoissa.

Yhtenä kriteerinä oli, että tutkimus on alkuperäislähde. Tämä lisää opinnäytetyömme luotettavuutta, sillä toisen käden lähteissä on saatettu siteerata alkuperäislähdettä väärin (Kankkunen ym. 2013, 93). Yhtä tutkimusta lukuun ottamatta kaikki tutkimuksemme olivat alkuperäislähteitä. Yhdessä valitsemistamme tutkimuksessa tutkijat olivat käyttäneet aineistoa vielä käynnissä olevasta naisten seksuaalista hyväksikäyttöä tutkineesta pitkittäistutkimuksesta. Koemme, että tämä ei ole vähentänyt työmme luotettavuutta, sillä tutkijat olivat tutkimuksessa tulkinneet aineistoa itse, eivätkä käyttäneet alkuperäisten tutkijoiden aineiston analysointia. Valitsemassamme aineistossa otoskoot olivat pääosin riittäviä, mikä lisää työmme luotettavuutta. Työmme ainoassa Suomessa tehdyssä tutkimuksessa otoskoko oli suppea, mutta halusimme katsauksemme myös suomalaisten naisten näkökulman hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen. Kyseinen tutkimus on julkaistu alan lehdessä, joten koimme sen olevan riittävän luotettava työhömme.

Mielestämme opinnäytetyömme luotettavuutta vähentää suppea aineisto. Vaikka löysimme kohtalaisen hyvin tietoa hyväksikäytön vaikutuksista äitiyteen, lähes kaikki valitut tutkimukset tutkivat vain tiettyjen asioiden yhteyttä lapsuuden seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Näin ollen emme voineet vertailla tutkimusten tuloksia keskenään joitain tuloksia lukuun ottamatta. Hyväksyimme työhömme ne tutkimukset, joiden koko teksti oli saatavilla ilmaiseksi Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijatunnuksilla. Koska emme hyväksyneet katsauksemme maksullisia tutkimuksia, on se saattanut vähentää tutkimuksemme luotettavuutta. Mikäli olisimme valinneet tutkimukseen myös maksullisia tutkimuksia, olisimme mahdollisesti saaneet suurempia otoksia ja näin ollen työmme olisi voinut olla paremmin yleistettävissä. Kuten aiemmin on mainittu, luotettavuutta saattaa vähentää se, että yhtä tutkimusta lukuun ottamatta kaikki valitsemamme tutkimukset olivat englanninkielisiä. Tämä on saattanut aiheuttaa virheitä tulkinnessa.

Yksi mahdollisesti opinnäytetyömme luotettavuutta vähentävä tekijä on tutkimuksissa esiintyneet erilaiset seksuaalisen hyväksikäytön määritelmät. Joissain tutkimuksissa seksuaalisen hyväksikäytön määritelmä oli tarkempi ja joissain tutkimuksissa seksuaaliseksi hyväksikäytöksi luettiin pienetkin seksuaalisuuteen kajoavat teot. Näin ollen tulokset saattavat poiketa toisistaan. Tutkimuksissa esiintyi myös maakohtaisia eroja lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön suojaikärajassa. Toiset tutkimukset määrittivät lapsuuden hyväksikäytön olevan alle 16-vuotiaille, toiset tutkimukset alle 18-vuotiaille tapahtuvaa hyväksikäyttöä. Tämä voi aiheuttaa eroavaisuuksia tutki-

mustuloksiin, vaikka hyväksikäyttö oli tutkimusten mukaan tapahtunut yleensä leikki- ja alakouluikäisenä.

7.1.1 Kirjallisuuskatsauksen tutkimusten laadun arviointi

Päädyimme lopulta tarkastelemaan opinnäytetyössämme pelkästään kvalitatiivisia tutkimuksia, koska ajankohtaisia ja tarkoituksenmukaisia kvantitatiivisia tutkimuksia ei ollut saatavilla. Laadulliset tutkimukset ovat sosiaali- ja terveydenhuollossa yleistyneet paljon, ja niiden arviointiin löytyy kirjallisuudesta joitain esimerkkejä. Laatuarviointi voidaan suorittaa erilaisten laatukriteereiden avulla. Sairaanhoidajaliitto on vuonna 2004 julkaissut kvalitatiivisen tutkimuksen laatukriteerejä, jotka Johansson ja Kontio (2007, 105–106) ovat sittemmin päivittäneet. Laatukriteerit voidaan luokitella karkeasti viiteen osa-alueeseen, joita ovat tutkimuksen taustaan ja tarkoitukseen, aineistoon ja menetelmiin, luotettavuuteen ja eettisyyteen, tuloksiin ja johtopäätöksiin sekä muihin huomioihin liittyvät kriteerit. (Johansson ym. 2007, 105–106.)

Valittuamme käytettävän aineiston arvioimme valittujen tutkimusten laatua määrittelemillämme laatukriteereillä, jotka on kuvattu taulukossa 4. Mielestämme valitsemaamme tutkimukset täyttivät laatukriteerit kohtalaisen hyvin. Jokaisen tutkimuksen alussa tutkittava ilmiö oli määritelty selkeästi, sekä perusteltu kirjallisuuden avulla. Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet oli pääosin määritelty kattavasti. Aihe ja tutkimuksessa tutkitut syy-seuraussuhteet olivat innovatiivisia. Aineistonkeruumenetelmä oli jokaisessa valitsemassamme tutkimuksessa kuvattu hyvin ja perusteltu aihe huomioiden. Sisällön koemme tutkimuksissa olleen riittävä suurien otoskokojen ansiosta.

Tutkijat olivat ilmoittaneet luotettavuuden arvioinnin kriteerit pääasiassa hyvin. Koemme, että aineistoissamme eettisyys oli huomioitu hyvin. Valittujen tutkimusten eettisyyttä arvioimme tarkemmin kappaleessa 6.2. Tutkimuksen eettisyys. Julkaisuissa tutkijat olivat selittäneet tutkimuksen kulusta tärkeimmät kohdat, joskin joissakin tutkimuksissa tutkimuksen kulusta oli kerrottu vain suppeammin. Mielestämme tutkijat olivat ilmoittaneet tutkimuksiensa tulokset lähes kaikissa tutkimuksissa hyvin. Toisaalta joidenkin tutkimusten tulokset olivat haastavia ymmärtää, mikä uskoaksemme johtuu vieraasta kielestä ja monimutkaisista tutkimuskaavioista. Tutkimusten tulokset olivat mielestämme hyvin hyödynnettävissä hoitotyöhön ja sen kehittämiseen. Valitsemissamme tutkimuksissa toistui sama rakenne. Tämän koemme olevan helpottava tekijä tuloksien tulkinnaissa. Rakenne oli kaikissa tutkimuksissa selkeä, ehyt ja aiheeseen hyvin johdattelleva. Kaiken kaikkiaan koemme valitsemiemme tutkimusten olleen laadukkaita ja opinnäytetyöhömme sopivia.

TAULUKKO 4. Valittujen tutkimusten laatukriteerit

Osa-alue	Laatukriteerit
Tutkimuksen tausta ja tarkoitus	Onko tutkittava ilmiö määritelty? Onko tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet määritelty? Onko aihetta perusteltu kirjallisuuden avulla? Onko aihe innovatiivinen?
Tutkimuksen aineisto ja aineistonkeruumenetelmät	Onko aineistonkeruumenetelmät perusteltu? Onko aineistonkeruumenetelmät kuvattu yksityiskohtaisesti? Onko aineistonkeruu kuvattu? Onko sisältö riittävä?
Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	Onko tutkija ilmoittanut luotettavuuden arvioinnin kriteerit? Onko tutkimuksessa huomioitu eettisyys? Onko tutkija kertonut tutkimuksen kulusta?
Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset	Onko tutkimustulokset ilmoitettu selkeästi? Onko tutkimustuloksilla uutuusarvoa ja ovatko ne hyödynnettävissä hoitotyön kehittämisessä?
Muut huomiot	Onko tutkimus rakenteeltaan selkeä ja ehyt?

7.2 Tutkimuksen eettisyys

Arvioidessamme opinnäytetyömme eettisyyttä, arvioimme valitsemiemme tutkimusten eettisyyttä. Eettisyyden arviointiin käytimme taulukossa 5. kuvaamiamme eettisyyden kriteereitä siltä osin, kun se oli mahdollista. Tutkimuksen eettisyyttä arvioidessa tulee kiinnittää huomiota siihen, onko tutkimuksen tekijä noudattanut eettisiä periaatteita. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ihmistieteisiin luettavien tutkimusalojen eettiset periaatteet. Eettisiä periaatteita ovat tutkittavan itsemääräämisoikeus, yksityisyyden tietosuoja sekä vahingoittamisen välttäminen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014, viitattu 6.12.2015.)

Tutkimukseen osallistumisen tulisi olla vapaaehtoista ja perustua riittävään teoretiseen tietoon. Koehenkilö voi antaa suostumuksensa kirjallisesti tai suullisesti, tai muulla tavalla silloin, kun se on tutkimuksen luonteeseen sopivaa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kirjeelliseen tutkimuspyyntöön vastaaminen. Jos tutkimus vaatii koehenkilön fyysiseen koskemattomuuteen kajoamista, on suostumus saatava kirjallisesti. Tutkittavalla on oikeus päättää tutkimukseen osallistuminen missä

tahansa tutkimuksen vaiheessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014, viitattu 6.12.2015.) Itsemääräämisoikeus toteutui valituissa tutkimuksissa mielestämme hyvin. Osallistuminen oli kaikissa tutkimuksissa vapaaehtoista, ja lähes kaikissa tutkimuksissa tutkittavat saivat palkkion tutkimukseen osallistumisesta. Tutkimusten ollessa vapaaehtoisia, kaikki tutkittavat ovat antaneet suostumuksensa tutkimukseen.

Tutkimukseen osallistuville koehenkilöille tulee antaa tarpeellinen tieto tutkimuksesta. Annettavan tiedon yksityiskohtaisuus riippuu tutkimuksen luonteesta. Koehenkilön tulisi saada tietää ainakin seuraavat asiat: tutkijoiden yhteystiedot, tutkimuksen aihe, aineistonkeruumenetelmä ja siihen kuluva aika, aineiston käyttötarkoitus, aineiston jatkokäyttö sekä osallistumisen vapaaehtoisuus. Tutkittavalla on oikeus myös pyytää tarkempia tietoja tutkimuksesta esimerkiksi tutkimusaineiston luotettavuudesta, tutkimusaineiston arkistoinnista tutkimuksen päätyttyä sekä tulosten julkaisu-suunnitelmista. Koehenkilöiden kysymyksiin on vastattava niin todenmukaisesti kuin se tutkimuksen luonteen kannalta on sallittavaa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014, viitattu 6.12.2015.) Lähes kaikissa valitsemissamme tutkimuksissa tutkittavia oli informoitu tutkimukseen liittyvistä seikoista hyvin. Useimmiten informointi oli tapahtunut jo tutkimuksen rekrytointivaiheessa.

Yksityisyyden suojaa koskevat tutkimuseettiset periaatteet ovat Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus, tutkimusaineiston säilyttäminen tai hävittäminen sekä tutkimusjulkaisut. Tutkittavan aineiston huolellinen säilytys ja tarpeetoman aineiston siirtämisen minimointi suojaavat tutkittavien yksityisyyttä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014, viitattu 6.12.2015.) Yksityisyyden tietosuoja toteutui hyvin niiltä osin, mitä pystymme arvioimaan. Aineistojen säilyttämisestä tutkimuksissa ei kerrottu, mutta julkaisuissa oli nähtävissä hyvä yksityisyyden kunnioittaminen.

Vahingoittamisen välttäminen pitää sisällään henkisten haittojen välttämisen sekä taloudellisten ja sosiaalisten haittojen välttämisen. Tutkittavaa on kohdeltava arvostavasti ja tulosten julkaisun kirjoitustyyli on oltava tutkittavia kunnioittava. Arkaluontoisia asioita käsitellessä on kiinnitettävä huomiota yksityisyyteen. Vuorovaikutuksessa koehenkilöiden kanssa heitä on kohdeltava kohteliaasti ja heidän ihmisarvoaan tulee kunnioittaa. Taloudellisten ja sosiaalisten haittojen välttäminen on yksinkertaisinta silloin, kun yksityisyydestä ja tietosuojasta huolehditaan hyvin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014, viitattu 6.12.2015.)

Vahingoittamisen välttämisen arviointi on haastavaa, kun käytetään muiden tekemiä tutkimuksia. Emme tiedä, kuinka tutkittavia on esimerkiksi haastattelutilanteissa kohdeltu. Tutkimusten julkaisuissa tutkittavista on kuitenkin kirjoitettu arvostavaan tai neutraaliin sävyyn, eikä tutkittavista ole esimerkiksi puhuttu arvostelevaan, asenteelliseen tai epäkunnioittavaan sävyyn.

TAULUKKO 5. Tutkimusten eettisyyden arviointi.

Osa-alue	Eettisyyden arviointi
Itsemääräämisoikeus	Onko osallistuminen vapaaehtoista? Onko koehenkilö antanut suostumuksensa tutkimukseen? Onko tutkittavia informoitu tutkimukseen liittyvistä seikoista?
Yksityisyyden tietosuoja	Onko tutkimusaineisto suojattu? Toteutuuko aineiston hankinnassa luottamuksellisuus? Onko tutkimusaineisto säilytetty huolellisesti? Onko tutkimusta julkaistaessa kiinnitetty huomiota tutkittavien yksityisyyden säilyttämiseen?
Vahingoittamisen välttäminen	Onko tutkittavia kohdeltu arvostavasti? Onko julkaisun kirjoitustyyli tutkittavia arvostava? Onko tutkittavien ihmisarvoa kunnioitettu?

Systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen valitsemamme tutkimukset noudattavat eettisiä periaatteita erittäin hyvin. Täten voimme olettaa, että opinnäytetyömme on hyvien eettisten periaatteiden mukaisesti toteutettu.

7.3 Jatkotutkimus

Lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön aiheuttamia vaikutuksia äitiyteen on Suomessa tutkittu hyvin vähän. Mielestämme aihe on tärkeä, ja sitä tulisi tutkia Suomessa laajemmin. Ulkomailla aiheesta on tehty jonkin verran tutkimuksia, mutta kattavaa tutkimusta aiheesta ei ole ainakaan lähivuosina tehty. Hyväksikäyttö voi aiheuttaa läpi elämän säilyvät traumat, joten sen vaikutukset ovat myös yhteiskunnallisia. Aihetta tutkimalla saataisiin lisätietoa, jonka avulla hyväksikäytettyjä olisi mahdollista auttaa yhä paremmin.

Katsaukseen valittujen tutkimusten perusteella voimme todeta, että lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyteen. Se, kuinka voimakkaat vaikutukset ovat, riippuu uskoaksemme

hyväksikäyttäjän, hyväksikäytön vakavuuden ja hyväksikäytetyn iän lisäksi myös hyväksikäytetyn persoonallisuudesta. Jotta aikuisuudessa esiintyvät vaikutukset saataisiin minimoitua, tulisi hyväksikäyttöön puuttua heti sen ilmetessä. Tämä ei täysin toteudu, ja uskoisimme sen johtuvan ammattilaisten tiedon puutteista sekä rohkeuden puutteesta nostaa asia esiin.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia tulisi kouluttaa hyväksikäytön tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen. Varhainen puuttuminen takaisi hyväksikäytetylle tarkoituksenmukaisen hoidon pian, ja näin aikuisuuden vaikutukset voisivat olla ilmetä lievempinä. Mitä paremmin aikuisiän negatiivisia vaikutuksia voidaan torjua, sitä terveempänä hyväksikäytetyt saisivat elää. Aikuisuuden vaikutukset ovat uskoaksemme harvoin tunnistettuja. Lisäkoulutus takaisi tässäkin tapauksessa ammattilaisille paremmat valmiudet tunnistaa hyväksikäytön vaikutukset, ja puuttua niihin ajoissa. Äitiyden vaikutuksista osa voi vaikuttaa myös lapseen negatiivisesti. Kun vaikutukset tunnistetaan ja hoidetaan, saisi lapsi paremman alun elämälleen.

Sen lisäksi, että lapsuuden seksuaalista hyväksikäyttöä ja sen vaikutuksia äitiyteen tulisi tutkia lisää, koemme, että myös tarjottavan avun vaikuttavuutta tulisi tutkia. Valitsemamme tutkimukset sisälsivät tietoa hyväksikäytön vaikutuksista, mutta missään tutkimuksessa ei ilmennyt kuinka hyväksikäytettyä voisi auttaa. Tämä tieto on ammattilaisille oleellinen, kun he kohtaavat lapsuudessaan seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneen. Aiheen tutkimuksista ei ole suurta hyötyä ellei tiedetä kuinka negatiivisia vaikutuksia voidaan helpottaa.

LÄHTEET

Apter, D., Brusila, P., Cacciatore, R., Kotiranta-Ainamo, A. & Porras, K. 2006. Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikan asiantuntija- ja lääkärilausunto oikeudenkäyntiä varten – Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksista. Viitattu 2.10.2015. <http://www.vaestoliitto.fi/@Bin/275202/lausunto+oikeuteen.pdf>.

Armanto, A. & Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Atkins Seltman, L. & O'Dougherty Wright, M. 2013. Perceived Parenting Competencies following Childhood Sexual Abuse: A Moderated Mediation Analysis. Viitattu 5.12.2015. <http://web.b.ebscohost.com.ezp.oamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&sid=704d179b-5d4e-47d1-b5a8-11611c5e8627%40sessionmgr110&hid=123>.

Aveyard, H. 2011. Doing a Literature Review in Health and Social Care - A Practical Guide.2. Painos. Maidenhead: OpenUniversity Press.

Axelin, A. & Pudas-Tähkä, S. 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaus, hakutermit ja abstraktin arviointi. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R. (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Digipaino-Turun Yliopisto, 48-49.

Becker, H., Bowman, K. & Ryberg, J. 2009. Examining the Relationship Between a Childhood History of Sexual Abuse and Later Dissociation, Breast-Feeding Practices, and Parenting Anxiety. Viitattu 5.12.2015. <http://jiv.sagepub.com.ezp.oamk.fi:2048/content/24/8/1304.full.pdf+html>.

Broden, M. 2006. Raskausajan mahdollisuudet. Helsinki : Therapiea-säätiö.

Coles, J. 2009. Qualitative Study of Breastfeeding After Childhood Sexual Assault. Viitattu 5.12.2015. <http://jhl.sagepub.com.ezp.oamk.fi:2048/content/25/3/317.full.pdf+html>.

Deans, A. 2005. Suuri äitiyskirja. Suom. Kustannusosakeyhtiö Perhemediat Oy. Helsinki: Perhemediat Oy.

Duodecim. 2015. Lääketieteen sanasto. Viitattu 6.11.2015.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt01293&p_haku=imev%C3%A4isik%C3%A4inen.

Ensi- ja turvakotien liitto. 2015. Äitiys. Viitattu 16.11.2015,
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/liitto/haetko-apua/vauva-itkee/perhe/parisuhteesta-vanhemmuussuhteeks/aitiys/>.

Fagerlund, M., Ellonen, N., Kääriäinen, J., Peltola, M. & Sariola, H. 2013. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013 - Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Viitattu 2.10.2015,
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86726/Raportteja_110_lapsiuhritutkimus_web.pdf.

Finlex. 2011. Rikoslaki 540/2011 20:6-7 §. Viitattu 25.10.2015,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>.

Gartstein, M.A., Lang, A.J., Lebeck, M.M. & Rodgers, C.S. 2010. The Impact of Maternal Childhood Abuse on Parenting and Infant Temperament. Viitattu 5.12.2015.
<http://web.b.ebscohost.com.ezp.oamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=704d179b-5d4e-47d1-b5a8-11611c5e8627%40sessionmgr110&hid=123>.

Gerhardt, S. 2008. Rakkaus ratkaisee – varhaisen vuorovaikutuksen merkitys aivojen kehitykselle. 2. painos. Helsinki: Edita.

Goodyear-Brown, P., Fath, A. & Myers, L. 2011. Child Sexual Abuse – The Scope of the Problem. Teoksessa M. Lewis & P. Goodyear-Brown (toim.) Handbook of Child Sexual Abuse – Identification, Assessment and Treatment. New Jersey: John Wiley & Sons. 3-28.

Hamilton, L., Muzik, M. & Swanson, L.M. 2014. The Role of Childhood Trauma and Posttraumatic Stress Disorder in Postpartum Sleep Disturbance. Viitattu 5.12.2015.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25403425>.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9., uudistettu painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirvelä, P. 2007. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön selvittäminen. Helsinki: WSOYpro.

Huttunen, M. 2014. Dissosiaatiohäiriö (ajatusten, tunteiden, tekojen ym. erillisuus). Viitattu 5.12.2015, http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00360.

Iwaniec, D., Sneddon, H. & Stewart, M.C. 2009. Prevalence of Childhood Abuse in Mothers Taking Part in a Study of Parenting their own Children. Viitattu 5.12.2015. <http://web.b.ebscohost.com.ezp.oamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=704d179b-5d4e-47d1-b5a8-11611c5e8627%40sessionmgr110&hid=123>.

Jaarto, M., Joki-Erkkilä, M. & Sumia, M. 2012. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Teoksessa Kivitie-Kallio, S. & Söderholm, A. (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu. 2.painos. Porvoo: Bookwell Oy. 131-153.

Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R. (toim) 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Digipaino-Turun Yliopisto.

Joki-Erkkilä, M. 2010. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Viitattu 24.10.2015. http://www.terveysportti.fi.ezp.oamk.fi:2048/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=lta00374&p_haku=lapsen%20seksuaalinen%20hyv%C3%A4ksik%C3%A4ytt%C3%B6.

Kajava, L. & Varonen, M. 2008. Pahuudella puhkotut purjeet – Lapsuudessaan seksuaalisesti hyväksikäytettyjen naisten kokemuksia äitiydestä. Viitattu 5.12.2015. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/18970/jamk_1237534773_7.pdf?sequence=2.

Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Kendall-Tackett, K. 2011. The Long-Term Health Effects of Child Sexual Abuse. Teoksessa M. Lewis & P. Goodyear-Brown (toim.) Handbook of Child Sexual Abuse – Identification, Assessment and Treatment. New Jersey: John Wiley & Sons. 49-70.

Kivelä, K. 2012. Hoitoympäristöjen suunnittelu -potilaan näkökulma -kirjallisuuskatsaus. Viitattu 3.10.2015, http://www.thl.fi/attachments/arkkinen/Kivela_kandi.pdf.

Komulainen, J., Malmivaara, A. & Vuorela, P. 2014. Satunnaistetun kontrolloidun tutkimuksen periaatteita ja sudenkuoppia. Viitattu 3.10.2015, http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/uusinnumero?p_p_id=Article_WAR_DL6_Articleportlet&Article_WAR_DL6_Articleportlet_viewType=viewArticle&Article_WAR_DL6_Articleportlet_tunnus=duo11759&Article_WAR_DL6_Articleportlet_member=JPPpRX9**SdU.

Kwako, L.E., Noll, J.G., Putnam, F.W. & Trickett, P.K. 2010. Childhood sexual abuse and attachment: An intergenerational perspective. Viitattu 5.12.2015. <http://ccp.sagepub.com.ezp.oamk.fi:2048/content/15/3/407.full.pdf+html>

Laiho, M. 2006. Seksuaalisen hyväksikäytön kokemukset lapsuudessa ja avun tarve aikuisena. Helsinki: Edita Prima Oy.

Launonen, K. 2007. Vuorovaikutus – Kehitys, riskit ja tukeminen kuntoutuksen keinoin. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Malta, L.A., McDonald, S.W., Hegadoren, K.M., Tough, S.C. & Weller, C.A. 2012. Influence of interpersonal violence on maternal anxiety, depression, stress and parenting morale in the early postpartum: a community based pregnancy cohort study. Viitattu 5.12.2015. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3544728/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2015. Lapsuuden kokemukset. Viitattu 4.12.2015, http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/vanhemmaksi_kasvu/lapsuuden_kokemukset/.

Miss B. 2012. Trauma 1. Kuinka lapsena kokemani seksuaalinen hyväksikäyttö vaikutti kaikkeen elämässäni. Helsinki: Books on Demand GmbH.

Ojala, T. 2012. Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset. Helsinki: Edita.

Partinen, M. 2009. Unesta terveyttä. Viitattu 5.12.2015.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00112.

Rautaparta, M. 2010. Raskaus, synnytys, äitiys. Äidiksi omaa kehoa kuunnellen. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Rouhe, H., Saisto, T., Toivanen, R., Tokola, M. 2013. Kun synnytys pelottaa. Juva: Bookwell Oy.

Routasalo, P. & Stolt, M. 2007. Tutkimusartikkelien valinta ja käsittely. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R. (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Digipaino-Turun Yliopisto, 58.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen – Toimintaohjelma 2007-2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:17. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Viitattu 5.12.2015.
http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/uusinnumero;jsessionid=61559C355A79FEB5B919A68D3E84FF17?p_p_id=Article_WAR_DL6_Articleportlet&_Article_WAR_DL6_Articleportlet_viewType=viewArticle&_Article_WAR_DL6_Articleportlet_tunnus=duo94437.

Sinkkonen, J. 2015. Kiintymyssuhteen muodostuminen on lapsen hengissä säilymisen ehto. Viitattu 5.12.2015.
http://www.duodecim.fi/etusivu?p_p_id=uusisportlet_WAR_uutistenjulkaisuportlet_INSTANCE_N5ly&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_uusisportlet_WAR_uutistenjulkaisuportlet_INSTANCE_N5ly_uutis_id=11423.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Eriarvoisuus. Viitattu 5.12.2015,
<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus>.

Tiitinen, A. 2014. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Viitattu 22.10.2015, http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00941.

Tilastokeskus. 2015. Sosioekonominen asema. Viitattu 5.12.2015, http://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/sosioekon_asema.html.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2014. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat eettiset periaatteet. Viitattu 6.12.2015. <http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakkoarviointi-ihmistieteiss%C3%A4/eettiset-periaatteet>.

Tähtinen, H. 2007. Systemaattinen tiedonhaku hoitotieteen näkökulmasta. Teoksessa Johanson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R. (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Digipaino-Turun Yliopisto, 10-11.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Tietokanta ja hakupäivä	Hakutermit	Hakutulokset	Otsikon perusteella hyväksytyt/ Abstraktin perusteella hyväksytyt/ Katsaukseen valitut tutkimukset
EBSCO/ Academic Search Elite CINAHL 23.11.2015 Vuosiväli 2008-2015, Full text	"Child abuse survivors" AND mother*	19 viitettä	(5 / 4 / 3) Atkins Seltman, L. & O'Dougherty Wright, M. 2013. Perceived Parenting Competencies following Childhood Sexual Abuse: A Moderated Mediation Analysis. Gartstein, M.A., Lang, A.J., Lebeck, M.M. & Rodgers, C.S. 2010. The impact of maternal childhood abuse on parenting and infant temperament. Iwaniec, D., Sneddon, H. & Stewart, MC. 2010. Prevalence of childhood abuse in mothers taking part in a study of parenting their own children.
Medic 24.11.2015 Kaikki kielet, kaikki julkaisu- tyypit. Asia- sanojen syno- nyymit käy- tössä, Vuosiväli 2008-2015	"Lapsen sukupuolinen hyväksikäyttö AND äitiy*"	1 viite	(1 / 1 / 1) Kajava, L. & Varonen, M. 2008. Pahuudella puhkotut purjeet - Lapsuudessa seksuaalisesti hyväksikäytettyjen naisten kokemuksia äitiydestä.

<p>PubMed 23.11.2015</p> <p>Published in last 10 years Free full text</p>	<p>("adult survivors of child abuse") AND postpartum</p>	<p>7 viitettä</p>	<p>(4 / 3 / 2)</p> <p>Hamilton, L., Muzik, M. & Swanson, L.M. 2014. The role of childhood trauma and PTSD in postpartum sleep disturbance.</p> <p>Malta, L.A., McDonald, S.W., Hegadoren, K.M., Tough, S.C. & Weller, C.A. 2012. Influence of interpersonal violence on maternal anxiety, depression, stress and parenting morale in the early postpartum: a community based pregnancy cohort study.</p>
<p>Sage 24.11.2015</p> <p>Advanced search, All fields, SAGE journals available to me, JAN 2008- DEC 2015</p>	<p>"Childhood sexual abuse" AND (motherhood OR maternity)</p>	<p>95 viitettä</p>	<p>(9 / 5 / 3)</p> <p>Becker, H., Bowman, K.G. & Ryberg, J.W. 2009. Examining the Relationship Between a Childhood History of Sexual Abuse and Later Dissociation, Breast-Feeding Practices, and Parenting Anxiety.</p> <p>Coles, J. 2009. Qualitative Study of Breastfeeding After Childhood Sexual Assault.</p> <p>Kwako, L.E, Noll, J.G., Putnam, F.W. & Trickett, K.P. 2010. Childhood sexual abuse and attachment: An intergenerational perspective.</p>

Tutkimuksen tekijät, tutkimus, maa ja julkaisu vuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimuksen menetelmä ja otos	Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset
<p>Atkins Seltman, L. & O'Dougherty Wright, M.</p> <p>Perceived Parenting Competencies following Childhood Sexual Abuse: A Moderated Mediation Analysis.</p> <p>Yhdysvallat, 2013.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä vaikutuksia lapsuudessa tapahtuneella seksuaalisella hyväksikäytöllä on vanhemmuuden kokemiseen.</p>	<p>Tutkimus toteutettiin anonyyminä kyselytutkimuksena.</p> <p>Otos koostuu 54 lapsuudessa seksuaalisesti hyväksikäytetystä äidistä. Otokseen hyväksyttiin äidit, joilla on vähintään yksi 18-vuotias tai nuorempi lapsi, perheenjäsen on käyttänyt lapsuudessa tutkimukseen osallistujaa seksuaalisesti hyväksi ja osallistujan tuli olla naimisissa tai muuten pysyvässä parisuhteessa.</p>	<p>Lapsuudessa koetulla hyväksikäytöllä on vaikutus äidin ja lapsen väliseen kiintymyssuhteeseen, äidin ja lapsen väliseen kommunikointiin sekä äitiyteen sitoutumiseen. Puolison tuki toimii kuitenkin negatiivisten vaikutusten ehkäisevänä tekijänä</p>
<p>Becker, H., Bowman, K. & Ryberg, J.</p> <p>Examining the Relationship Between a Childhood History of Sexual Abuse and Later Dissociation, Breast-Feeding Practices, and Parenting Anxiety.</p> <p>Yhdysvallat, 2009.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia onko lapsuuden seksuaalisella hyväksikäytöllä vaikutuksia dissosiaatioon, imetyksen/korvikkeen käyttöön sekä ahdistukseen.</p>	<p>Tutkittavat suorittivat Childhood Trauma Questionnaire (CTQ), Adolescent Dissociative Experience Scale II (ADES), Intimate Aspects of Parenting Questionnaire (IAPQ) –mittarit sekä vastasivat kyselyyn imetyksestä.</p> <p>Otos koostuu 78 nuoresta Yhdysvaltalaisesta nuoresta aikuisesta, joista lähes kolmannes ilmoittaa kokeneensa lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä.</p>	<p>Lapsuudessa koetulla seksuaalisella hyväksikäytöllä ei todettu olevan merkittävää yhteyttä dissosiaatioon. Selkeää yhteyttä seksuaalisen hyväksikäytön vakavuudella ja imetyksellä ei todettu. Ahdistusta ei esiinny enempää seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneilla äideillä.</p>
<p>Coles, J.</p> <p>Qualitative Study of Breastfeeding After Childhood Sexual Assault.</p> <p>Australia, 2009.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia lapsuudessa seksuaalisesti hyväksikäytettyjen äitien kokemuksia onnistuneesta imetyksestä.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jossa aineisto on kerätty haastattelemalla seksuaalisesti hyväksikäytettyjä naisia strukturoituja kysymyksiä apuna käyttäen.</p> <p>Otos koostui 11 lapsuudessa seksuaalisesti hyväksikäytetystä naisesta. Koehenkilöillä vaatimuksena oli riittävä englannin kielen taito. Imetetyt lapsen tuli olla haastattelutilanteessa alle 2-vuotias.</p>	<p>Imetyksessä nousi esiin neljä pääteemaa: äiti-vauva suhteen parantaminen imetyksen avulla, äidillisen kehonkuvan vahvistaminen imetyksen avulla, imetyksen onnistuminen suhteessa seksuaalisuuteen sekä julkisilla paikoilla imettäminen. Seksuaalisesti hyväksikäytetyillä äideillä ilmeni imetyksestä niin positiivisia kuin negatiivisiakin tunteita.</p>

<p>Gartstein, M.A., Lang, A.J., Lebeck, M.M. & Rodgers, C.S.</p> <p>The Impact of Maternal Childhood Abuse on Parenting and Infant Temperament.</p> <p>Yhdysvallat, 2010.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää äidin lapsuudessa kokeman seksuaalisen hyväksikäytön vaikutuksia vanhemmuuteen, äidin psykopatologisten oireiden syntyyn ja imeväisikäisen lapsen temperamenttiin.</p>	<p>Tutkimuksessa käytettiin lapsuuden kaltoinkohtelua mittaavaa CTQ-kyselyä, ahdistusta mittaavaa STAI -mittaria, masennusoireita mittaavaa BDI-II -mittaria, posttraumaattista stressiä mittaavaa siviileille tarkoitettua PTSD -mittaria, imeväisen käyttäytymistä tutkivaa IBQ-R -mittaria vanhemmuuden tilannetta arvioivaa PSOC -mittaria sekä vanhempien stressitasoa mittaavaa PSI-SF -mittaria.</p> <p>Otokseen hyväksyttiin 44 raskaana olevaa naista, jotka odottivat yhtä lasta, osasivat puhua englantia ja olivat yli 18-vuotiaita.</p>	<p>Lapsuudessa koettu hyväksikäyttö on yhteydessä imeväisikäisen äidin psykopatologisiin oireisiin kuten masennukseen ja alentuneeseen vanhemmuuden moraaliin. Lapsuuden seksuaalisen hyväksikäytön ja ahdistuksen välillä ei todettu merkittävää yhteyttä.</p>
<p>Hamilton, L., Muzik, M., & Swanson, L.M.</p> <p>The Role of Childhood Trauma and Post-traumatic Stress Disorder in Postpartum Sleep Disturbance.</p> <p>Yhdysvallat, 2014.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia imeväisikäisten äitien unihäiriöiden, lapsuudessa koetun trauman ja posttraumaattisen stressin (PTSD) välisiä yhteyksiä. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, onko erilaisilla trauman aiheuttajilla erilaiset vaikutukset uneen.</p>	<p>Tutkimuksessa käytettiin PTSD -moduulia, joka on strukturoitu puhelinhaastattelu. Lapsuuden traumat määritettiin CTQ-mittarilla. Erilaiset äitien kokemat uniongelmia tutkittiin PDSS -asteikkoa käyttäen. Imeväisen nukkumista selvitettiin CFS -mittarilla.</p> <p>Otos koostui 173 äidistä, joilla on noin neljän kuukauden ikäinen lapsi.</p>	<p>Äidit, jotka ovat lapsuudessa kokeneet laiminlyöntiä tai fyysistä hyväksikäyttöä (seksuaalinen hyväksikäyttö mukaan lukien tai ilman) kohtaavat todennäköisemmin ongelmia nukahtamisessa sekä unessa pysymisessä kuin äidit, joilla ei ole taustalla vastaavia tapahtumia. Lapsuuden seksuaalinen ja fyysinen hyväksikäyttö lisäävät unihäiriöiden riskiä eniten. Pelkkä lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö ei kuitenkaan itsenäenään lisännyt unihäiriöiden riskiä.</p>
<p>Iwaniec, D., Sneddon, H. & Stewart, M.C.</p> <p>Prevalence of Childhood Abuse in Mothers Taking Part in a Study of Parenting their own Children.</p> <p>Pohjois-Irlanti, 2009.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lapsuuden kaltoinkohtelun esiintyvyyttä Pohjois-Irlannissa ja kaltoinkohtelun eri tyyppien (emotionaalinen hyväksikäyttö ja laiminlyönti, fyysinen hyväksikäyttö ja laiminlyönti sekä seksuaalinen hyväksikäyttö) yhteyttä äidin</p>	<p>Tutkimuksessa käytettiin lapsuuden aikaisen trauman määrittämiseen tarkoitettua Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) -kyselyä. Tutkimusaineisto kerättiin viidellä kotikäynnillä.</p> <p>Otos koostui 201 äidistä. Äidit valittiin otokseen <i>Children Health System</i> -tietokannasta.</p>	<p>Vastaajista 35 % ilmoitti kokeneensa jonkinlaista kaltoinkohtelua lapsuudessa. Tutkimuksen mukaan lapsuudessa tapahtuneella kaltoinkohtelulla ja äidin sosioekonomisella asemalla ei ole nähtävissä selkeää yhteyttä. Lapsuudessa fyysisesti hyväksikäytetyillä</p>

	sosioekonomiseen asemaan.		naisilla todettiin kuitenkin olevan yhteys alempaan sosioekonomiseen asemaan.
Kajava, L. & Varonen, M. Pahuudella puhkotut purjeet – Lapsuudessaan seksuaalisesti hyväksikäytettyjen naisten kokemuksia äitiydestä. Suomi, 2008.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää seksuaalisesti lapsuudessa hyväksikäytettyjen naisten kokemuksia raskausajasta, synnytyksestä, synnytyksen jälkeisestä ajasta ja äitiydestä.	Laadullinen tutkimus, jonka aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Otos koostui neljästä äidistä, jotka olivat joutuneet seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi lapsuudessa.	Lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa äitiyden kokemiseen. Äidit kokivat riittämättömyyden ja huonommuuden tunteita vanhempana. Osa koki imetyksen epäso-pivana ja pelkäsivät koskevansa omia tai muiden lapsia epäso-pivalla tavalla
Kwako, L., Noll, J., Putnam, F. & Trickett, P. Childhood sexual abuse and attachment: An intergenerational perspective. Yhdysvallat, 2010.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, onko äidin lapsuudessa kokemalla seksuaalisella hyväksikäytöllä yhteys kiintymyssuhteen syntymiseen. Tarkoituksena on myös selvittää lisääkö lapsuuden seksuaalinen hyväksikäyttö turvattomien kiintymyssuhteiden luomista aikuisiin.	Tutkimus käytti aineistoa Female Growth and Development Study – tutkimuksesta, joka on pitkäaikaisin toteutettu naisten lapsuuden seksuaalista hyväksikäyttöä tutkiva pitkäaikaistutkimus. Otos koostui 35 naisesta ja heidän 54 lapsestaan. Äidit olivat iältään 19-30 -vuotiaita. Otos sisälsi 16 hyväksikäytettyä naista, ja vertailuryhmään kuului 19 naista, joita ei oltu lapsuudessa hyväksikäytetty. Tutkimus sisälsi kolme sukupolvea: Hyväksikäytetyn tai vertailukoehenkilön vanhemman tai huoltajan, hyväksikäytetyn tai vertailukoehenkilön sekä hyväksikäytetyn lapsen tai vertailukoehenkilön lapsen.	Äidin kokemalla seksuaalisella hyväksikäytöllä ei ole todettu olevan merkittävää vaikutusta siihen, syntyykö äidin ja lapsen välillä turvaton vai turvallinen kiintymyssuhde. Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen äitien lapset eivät ole yhtä vahvasti kiintyneitä äitiinsä, kuin ei-hyväksikäytettyjen äitien lapset.
Malta, LA., McDonald, SW., Hegadoren, KM., Tough, SC. & Weller, CA. Influence of interpersonal violence on maternal anxiety, depression, stress and parenting morale in the early postpartum: a community based pregnancy cohort study.	Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia koetun ihmissuhdeväkivallan (sisältäen lapsuudessa koetun seksuaalisen hyväksikäytön) ja sosioekonomisen aseman, synnytyksen jälkeisen masennuksen, ahdistuksen, stressin ja vanhemmuuden moraalien yhteyttä.	Äideille tehtiin kolmivaiheinen kyselytutkimus; ensimmäinen tehtiin ennen 25. raskausviikkoa, toinen 34-36. raskausviikolla ja viimeinen noin 4 kuukautta synnytyksestä. Otos koostuu 1319 äidistä,, jotka olivat tutkimuksen alkaessa korkeintaan raskausviikolla 25 ja äitiyshuollon piirissä Calgaryssa. Vaatimuksena oli myös kyky	Lapsuudessa koettu kaltoinkohtelu on merkittävä masennuksen ja alentuneen vanhemmuuden moraalien riskitekijä. Tutkimuksen mukaan ihmissuhdeväkivaltaa kokeneet äidit omasivat alemman sosioekonomisen aseman.

Kanada, 2012.		suorutua kyselyistä englan- nin kielellä.	
---------------	--	--	--